

**M<sup>m</sup>**

**BİLANÇO**

TÜRMOB AYLIK YAYIN ORGANI • SAYI : 159 • OCAK 2010

5 5.00 TL • ISSN:1307-6620

- *Krizi, önce yönetim muhasebesiyle uğraşanlar fark etti*
- *55. Başkanlar Kurulu toplantısı yapıldı*
- *İSMMM Akademi açıldı*
- *Ekonomi dokuz ayda yüzde 8.4 küçüldü*

ISSN 1307-6620



**Ekonomik Rapor**

TÜRMOB Bas.Yay.Dağ.İşlt. Adına

Sahibi

**Dr. Masum TÜRKER**

Genel Yayın Yönetmeni

**Nail SANLI**

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

**Ali Ekber DOĞANOĞLU****Yayın Kurulu**

Nail SANLI

Ali E. DOĞANOĞLU

Ahmet FETTAHOĞLU

Yıldız ÖZTÜRK

**TÜRMOB**

Basın Yayın Dağıtım İşletmesi

tarafından yayınlanmaktadır

Yayın Türü : Yaygın süreli

**Yönetim Yeri**

Gençlik Caddesi No:107

06570 Anıttepe - ANKARA

Tel: (0.312) 232 50 60 (10 Hat)

Fax: (0.312) 232 50 73

http: www.turmob.org.tr

e-mail:alid@turmob.org.tr

**Baskı**

Fersa Matbaacılık Paz.San.Tic.Ltd.Şti.

Ostim 36. Sk. No:5/C-D

Yenimahalle/ANKARA

Tel: (0.312) 386 17 00 (pbx)

Basım Tarihi : 08 Ocak 2010

Basım Yeri : Ankara

ISSN : 1307-6620

Dergide yayımlanan yazıların yayın hakkı

**Bilanço** Dergisi'ne aittir.

Kaynak gösterilmeden bir bölümü veya

tamamı alıntı yapılamaz

# Umutları korumak

2009 yılını beklediğimiz gibi zor şartlar altında geçirdik. Ağırlaşan sorunlar, yaşanan ekonomik kriz ve kurumlar arası çatışma insanları karamsarlığa sevk etti. Geçtiğimiz yıl Bilanço'nun bu sayfasında, "2009 yılına umutla girsek de, biliyoruz ki, önümüzdeki bir yıl sıkıntılı bir süreç olacak" öngörüsünde bulunmuştum. Ancak yaşananlar ve yaşanmaya devam edilen süreç beklentilerin ötesine geçti.

Geleceğe ilişkin umutlu bakış açıları bir yerini karamsar havaya bırakıyor. Ekonomide yaşanan sıkıntıların yanı sıra, ülke gündeminde ortaya çıkan sorunlar, hepimizi gelecek adına endişelendiriyor. Türk toplumu hızla kamplaşıyor, birinin ak dediğine diğeri kara demek durumunda kalıyor. Cumhuriyet tarihinde görülmemiş boyutta gelişmeleri izliyoruz.

Yaşanan gelişmeler, siyasi anlamda kamplaşma ve çatışma kültürünü derinleştiriyor. Uzlaşının, ortak paydanın yerini, ayrılıklar ve farklılıklar alıyor. Bu sürecin devamı, uzun vadede toplumun tüm kesimlerine zarar verecek noktalara ulaşabilir. Ekonomik anlamda baktığımızda ise, yaşanan süreç gelir dağılımı adaletsizliğini daha da derinleştiriyor. Toplumun büyük kesimleri, ekonomik anlamda sıkıntılı bir süreç yaşıyor.

Böylesi bir ortamda 2009 yılını uğurladık ve 2010 yılına merhaba dedik. Yeni bir yıla yine umutla bakmak istiyoruz. Umutlarımızı sadece kendimiz için değil, geleceğimiz içinde korumak zorundayız.

Umutlarımızı korumak içinde, üzerimize düşen sorumlulukları, hepimiz yerine getirmek durumundayız.

Dergimizin bu sayısında da ilgi ile okuyacağınızı umduğumuz haber ve araştırmalara yer verdik.

Gelecek sayımızda buluşmak dileğiyle...

**Nail SANLI**  
**Genel Başkan Yardımcısı**



## TÜRMOB Genel Başkanı Dr. Masum Türker;

# Krizi, önce yönetim muhasebesiyle uğraşanlar fark etti

*TÜRMOB Genel Başkanı Dr. Masum Türker, krizi önceden sezme anlayışının, yönetim muhasebesinin çok önemli bir alanı olduğunu, krizi önceden kontrol etme yaklaşımının geliştirilmeye başlandığını söyledi.*

**M**uhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfı tarafından düzenlenen 6. Uluslararası Muhasebe Konferansı'nın açılışında konuşan TÜRMOB Genel Başkanı Dr. Masum Türker, yönetim muhasebesinin, yaşanan ekonomik krizle birlikte çok önemli bir görev ve işleve sahip olduğunu söyledi.

Sempozyumun açılışında konuşan Türker, Türkiye'nin Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu

IFAC'a, uluslararası muhasebe standartlarını yerine getirme noktasında eylem planı sunmuş sekiz ülkeden biri olduğunu ifade ederek, Türkiye'de muhasebe mesleğinin gelecek yol haritasının, dünyaya entegre olma bakımından çizildiğini söyledi.

Genel Başkan Türker konuşmasında, "Dünyada krizi ilk kez muhasebeciler fark etti, hissetti ve dile getirdi. Kriz dünyada söylendiği gibi yakın zamanda geçtiğimiz yıl çıkmadı, ondan bir yıl önce fark edil-

di ve bu daha çok yönetim muhasebesi ile uğraşanların fark ettiği bir olgudur. O nedenle yönetim muhasebesinde son üç yıllık süreç içerisinde, ekonomi ile ilgilenen işletmelerin yönetimine çok yakın mesafede olan ve şimdi CEO'nun sonrası olarak kabul edilenlerin yaptıkları çalışmalarda, krizi önceden sezme diye bir anlayış geliştirilmiştir. Bu krizi önceden sezme yöntemi anlayışı, yönetim muhasebecilerinin çok önemli bir alanı olup, yönetim muhasebesinde iş-

lem sonrası kontrol anlayışı yerine, işlem sonrası kontrolden önce krizi önceden kontrol etme yaklaşımı da geliştirilmeye başlanmıştır. Özellikle yönetim muhasebesinde şu anda gelişmiş şirketlerde kullanılan, krizi önceden sezme yönetimine paralel, krizi önceden kontrol altına alma anlayışı bizim yönetim muhasebesinin en son doruğa vardığı noktalardan bir tanesidir.

Zaten yönetim muhasebesi dediğimiz zaman algılamamız gereken şey yönetimin bir parçası olarak faaliyette bulunan muhasebe olarak görülmeli, klasik yöntemlerle ben bütçeyi hazırlarım, kontrolümü yapıyorum maliyet analizlerini, maliyetlerimi yapıyorum değil, ar-

tık yönetimi öngörme anlayışının öne geçmesi gerekiyor.”

Türk Ticaret Kanunu'nun 2010 yılında yasalasacağını beklediğini dile getiren Türker, “Türk Ticaret Kanunu, özellikle faaliyet denetimi ve faaliyet raporlarında yer alan bilgilerin denetimini getiriyor. Aslında bu yaklaşım, küçük ve orta ölçekli muhasebe şirketleri için yararlı ve faydalıdır. Çünkü sektör şeklinde tepede 10-15 muhasebecinin çalışıp, altta bir muhasebecinin gidip denetlediği sistem değil, bizzat muhasebecinin işin başında bulunduğu bir denetim mekanizmasını gerektirdiği için, bu yöntemde asıl sorun yönetim muhasebesi olacaktır. O nedenle yönetim muhasebesini krizle ilgili olarak

ele aldığımız zaman, hem cezalandırma usulü açısından, hem ekonomiye ışık tutması açısından önemlidir.”

Son dönemlerde, belli bir matrahın altında beyan kabul edilmemesi uygulamasının, bir salma vergi yöntemi olduğunu ifade eden TÜRMOB Genel Başkanı Türker, aynı şekilde kod uygulamasının da ekonomiye zarar verecek bir boyuta ulaştığını ifade etti.

Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu Başkanı Bülent Üstünel de, yönetim sisteminin önemini vurgulayarak, “İşletmeler kendilerini krizde iyi yönettiği sürece, yaptıkları ülkeye katkı olarak dönecektir” dedi.



# 55. Başkanlar Kurulu toplantısı yapıldı

*Başkanlar Kurulu toplantısında 2010 yılı asgari ücret tarifesi ile zaman esaslı ücret tarifesi modeli görüşüldü. Zaman esaslı ücret tarifesi uygulamasına yönelik hazırlanan taslak Oda Başkanlarının bilgisine sunuldu.*

**E**lli Beşinci Başkanlar Kurulu Toplantısı Sam-sun SMMM Odası'nın ev sahipliğinde gerçekleştirildi. Toplantıda 2010 yılı asgari ücret tarifesi ile zamana endeksli ücret tarifesi modeli görüşüldü. Hazırlanan çalışma Oda Başkanlarının bilgisine sunuldu. Zaman esaslı ücret tarifesi sistemi, ücret hesaplamasını tümüyle, ücret hesaplamasını yazılım programı aracılığıyla oluşma-

sını sağlıyor. Program harcanan zaman esaslı olarak her ay ücret hesaplaması yapacak ve ücreti faturalandıracak.

Başkanlar Kurulu Toplantısı'nın açılış konuşmasını yapan TÜRMOB Genel Başkan Yardımcısı Nail Sanlı, gündemde bulunan siyasi ve ekonomik konulara ilişkin değerlendirmelerde bulundu. Sanlı yaptığı konuşmada, "Son günlerde hepimizin de yakından takip ettiği

gibi, Kürt açılımı, demokratik açılım ve yaşanan olaylar gündemin ilk sırasında yer aldı.

TÜRMOB camiası elbette, demokrasiden yanadır, demokratik hakların genişletilmesinden yanadır. Üniter devlet yapısının korunmasından yanadır. Evlatlarımızın otobüslerde yakılmasından yana değildir, Askerimizin şehit edilmesinden yana değildir, gencecik evlatlarımızın kör kurşunla öldürülme-

sinden yana değildir, sokakların savaşa alanına çevrilmesinden yana değildir. Bu çok hassas konuda tüm kesimlerin çok daha duyarlı ve tutarlı hareket etmesi, yanlış adımlar atmaması gerekiyor. Barışı gerçekten isteyenler, bunun gereklerini de yerine getirmelidir.

Biz akan kanın durmasını istiyoruz, biz Türkiye'nin her bir tarafında insanlarımızın huzur içinde yaşamasını istiyoruz. Elbette istemekle sorunlar çözülüyor. Umarım herkes üzerine düşeni yapar ve sorun çözülür.”

TÜRMOB Genel Başkan Yardımcısı Sanlı, ekonomide bazı göstergelerin umut verici olduğunu ancak henüz ekonomik krizin etkisi-

nin kaybolduğunu söylemenin çok erken olacağını, 2010 yılı içerisinde de ekonomide temkinli bir iyimserlik içerisinde olunması gerektiğini söyledi.

TÜRMOB'un Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC) ile birlikte yürüttüğü “Düzenlemele- rin Uluslararası Standartlara Uyum Projesi” çerçevesinde 2010-2015 dönemine ilişkin Eylem Planı ve Stratejisi hakkında da bilgi verdi.

Genel Başkan Yardımcısı Sanlı, vergi sistemine ilişkin olarak yaptığı değerlendirme de, “önümüzdeki günlerde vergi sistemi ve uygulamaları yine önemli tartışmalara neden olacak. Bu tartışmalardan birini kod sistemi, bir diğerini de

matrah artırımı oluşturacak. Ülkemizde son dönemlerde vergi sistemimiz adeta salma vergi sistemine dönüştürüldü. Belli bir matrahın altını beyan edemezsin diyerek, muhasebe bilgilerini ikinci plana atan bir yaklaşım yine yaşanacak gibi gözüküyor.

Kod uygulaması artık ekonominin önünde engel olmaya başladı, adeta şirketlerin iş yapamamasını, onları sıkıntıya sokan bir sisteme dönüştü. Mutlaka kod uygulamasının gerçekçi ve doğru bir şekilde uygulanması gerekiyor. Kod'a alınma ve kod'dan çıkma kurallarının çok iyi ve doğru bir şekilde saptanması gerekiyor.” dedi.

Açılış konuşmasının ardından Oda



Başkanları gündeme ilişkin görüş ve önerilerini anlattılar.

Başkanlar Kurulu Toplantısı öncesinde, Samsun Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası'nın yeni hizmet binasının temel atma töreni gerçekleştirildi. Temel atma töre-

Samsun Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odası Başkanı Ahmet Hayvalı,"mesleki örgütlüğümüzün 20 inci yılını kutlarken, geriye dönüp bakıldığında çok kısa denilebilecek bir zaman diliminde çok önemli işler başarıldığını ve büyük kazanımlar elde edildiğini

loğlu yaptığı konuşmada, "Meslek adına ortaya koyduğu hizmetler ve Samsuna yapmış olduğu büyük katkıları, içtenlikle çalışmalarına tanık olduğum değerli Başkan ve üyelerin böylesi bir anlamlı eser ile katkıda bulunmasını sizlerle birlikte heyecanını paylaşıyorum. Sam-

sun'da böylesine bir alt yapı, meslek örgütü adına kazanım eseri kentimize de Türkiye ve Samsundaki mali müşavirler odasının geleceğine de gerekli bir katkı ve kazanımdır. Samsun'un kent gelişimi ile uyumlu ve gelecek yönelimli planlama ve gelişme çabalarıyla bağlantılı bir tesis. Bugün temel atılacak olan hizmet binası kentin beklentilerine dönük çok ciddi bir eksikliği ve beklentisini

nine Samsun Valisi Hasan Basri Güzeloğlu, Samsun Milletvekili Cemal Yılmaz Demir, TÜRMOB Genel Başkan Yardımcısı Nail Sanlı, TÜRMOB Yönetim Kurulu Üyeleri, TÜRMOB Kurul Üyeleri, SMMM ve YMM Oda Başkanları, Samsun Baro Başkanı, belediye başkanları ile çok sayıda davetli katıldı.

Temel atma töreninde konuşan

görmekteyiz."dedi.

TÜRMOB Genel Başkan Yardımcısı Nail SANLI ise yaptığı konuşmasında, meslek örgütü olarak eğitime büyük önem verdiklerini belirterek, ülke genelinde odaların eğitim ve hizmet binalarının büyük bölümünün tamamlandığını ve meslek mensuplarını çağdaş hizmetler sunduğunu söyledi.

Samsun Valisi Hasan Basri Güze-

karşılacaktır. Dünyadaki küresel gelişmelerin ve ekonomik değişmelerin sonucunda merkez tanımını yeni üretim, ticaret ve buna bağlı merkezlerin yeniden konumlanmasının yaşandığı bir dönemdeyiz. Her bakımdan kendimizi bu gelişmelere hazırlık ve bağlantılı olarak tanımlamak ve alt yapıdan başlayarak bütün çalışmalarımızı bu doğrultuda planlamak zorundayız" dedi.

# İSMMM MO Akademi açıldı

***İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası Akademi törenle açıldı. İSMMM MO Akademi; bağımsız adli muhasebe uzmanlığı, iç denetim uzmanlığı, şirket ve marka değerlendirme, yabancı sermayeli şirketlerde muhasebe, stratejik yönetim muhasebesi ve kredi derecelendirme uzmanlığı konularında eğitim verecek.***

**İ**stanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası Akademi açıldı. Dedeman İş Merkezi'nde 704 metrekarelik bir alanda 8 derslikten oluşan İSMMM MO Akademi'nin açılış törenine, Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği Genel Başkanı Masum Türker, İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası Başkanı Yahya Arıkan, İstanbul Vergi Dairesi Başkanı Mehmet Koç, İstanbul Vali Yardımcısı Celallettin Yüksel, Sosyal Güvenlik İl Müdürü Mustafa Kuruca ve çok sayıda davetli katıldı.

İSMMM MO Akademi, bağımsız adli muhasebe uzmanlığı, iç denetim uzmanlığı, şirket ve marka değerlendirme, yabancı sermayeli şirketlerde muhasebe, stratejik yönetim muhasebesi ve kredi derecelendirme uz-

manlığı konulu 5 ana başlıkta eğitim verecek.

Akademi'nin açılışında konuşan TÜRMOB Genel Başkanı Masum Türker, İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası (İSMMM MO) Akademi'de eğitim görenlerin dünyanın tanıyacağı bir sertifikaya alabilmeleri için TÜRMOB'un, sertifikayı İSMMM MO ile birlikte imzalayacağını bildirdi.

Türker, "burada açılan akademi bizim meslek faaliyetimizin ilk başladığımız gün ve hedeflediğimiz noktanın ilk safhasıdır. Muhasebe mesleğinin dünyada son evresi muhasebeciler artık belirli bir yaşa geldikten sonra meslek içindeki eğitim kendileri gerçekleştirir. Yani buna bir nevi el verme dediğimiz ustalıklarla ilgili kuralları belirlemedir. Bunu mesleğimizde belirleyen kuralların adına meslek etiği

diyorduk. Meslek etiği meslek deontolojisini belirler. Bu bağlamda TÜRMOB bünyesinde özellikle 1992 yılında çağdaş demokrat grup ilk TÜRMOB'a talip olduğu zaman çizdiği bir stratejinin şuanda sondan bir önceki aşamasının oluşumunu yaşıyoruz.

Bizim mesleğimizde uzmanlık ile ilgili bir eğitim programı yapılacağını söylemiştik. Tabii İstanbul SMMM Odasının heyecanı bizi aşıyor, biz düşünceyi söylüyoruz, daha düşüncenin şeklini çerçevesini yayınlamadan bir bakıyoruz ki İstanbul devreye sokmuş. O da iyi oluyor hiç olmazsa eylem fazla tartışılmadan, düşünülmeyen başladığı için tartışmalar ve noktayı koyma süreci hızlanıyor.

Biz İSMMM MO'nun bu çalışmasını, hem destekliyoruz, hem olumlu buluyoruz, hem de paydaşız. Eğiti-





min sonunda dünyanın tanıyacağı bir sertifika olması için TÜRMOB, İSMMMO ile birlikte sertifikayı imzalayacaktır. Sanıyorum artık sertifika sadece Türkçe değil, İngilizce – Türkçe hazırlanacak.

İlk başlayan program yabancılar buna forensic accounting diyorlar. Türkçe dilimize Prof.Dr. Nejat Bozkurt hocamız bir makale yazarken adli muhasebecilik demiş. Biz bu forensic accounting yeni kanun çıkarsa mahkemelerde tanıklık, bilirkişilik, ihtilaflı işler için önceden rapor hazırlama, tespit yapmadan önce avukatların hazırlayacağı şekilde bir yaklaşım içinde düşünüyoruz. Buradaki program çok daha geliştirilmiş, yani ceza davalarında bile mali açıdan muhasebe ile ilgili olacak. Aslında keşke burada aramızda emniyetçilerde olsaydı. Çünkü batıda, mesela Hollanda’da mali polis atanmak için böylesi bir mali müşavirlik programından geçme zorunluluğu var. Böyle mali polis buldu diye ertesi gün pardon yanlış olmuşa bırakma-

mak için gerçekten hesabı, kitabı bilen insanlar olmalı. Bunlarda zannediyorum bu programla olur.

Diğer bir adımda yakın zamanda oluşacak. Bütün bu akademiler, temel eğitim merkezleri bir muhasebe enstitüsü altında toplanmak ve belki yüksek lisans düzeyine getirmek gibi bir gayretimiz var.”

İSMMMO Akademi’nin açılış töreninde konuşan İSMMMO Başkanı Yahya Arıkan, dün olduğu gibi yarınların da gözde mesleği muhasebe için, bilginin, projelerin, geleceğin havuzu ve pınarı olacağını belirttiği Akademi’nin meslek öncesi ve meslek içi gelişimin anahtarı olacağını ifade etti.

İSMMMO Başkanı Yahya Arıkan, ilk şubesi 1993 yılında Beyoğlu’nda açılan Temel Eğitim ve Staj Merkezi (TESMER) çatısı altında 16 yıldır üye ve stajyerlere çeşitli eğitimler verdiklerini, sadece son 3 yılda bu kapsamda gerçekleşen seminer ve kurslardan toplam 25 bin 627 kişinin yararlanmasını sağla-

dıklarını belirterek, Akademi’de de şimdilik yılda 300 meslek mensubuna hizmet vereceklerini dile getirdi.

Ekonomik krizin denetimin önemini pekiştirdiğini ve insan kaynağının önemini daha da artırdığını ifade eden Arıkan, akademiyle bu alana hizmet vermekten mutluluk duyduklarını söyledi. 31 Ekim’de eğitime başlayan İSMMMO Akademi’nin İSMMMO bünyesinde faaliyet gösteren bilimsel, idari ve mali özelliği olan bir

kuruluş olarak yapılandırıldığını söyleyen Yahya Arıkan, şu bilgileri verdi:

“Amacımız, bağımsız adli muhasebe, iç denetim, şirket ve marka değer tespiti, stratejik yönetim muhasebesi, yabancı şirketlerde muhasebe ve kredi derecelendirme uzmanlığı gibi çeşitli alanlarda eğitim programlarını sunarak meslek mensuplarının bu alanlarda uzmanlaşmasını sağlamak. İSMMMO Akademi’den 3568 Sayılı yasaya göre unvan almış; serbest muhasebeci, serbest muhasebeci ve mali müşavirler yararlanabilecektir. Meslek öncesi ve meslek içi eğitimi için belli alanlarda uzmanlık programları, seminer, sempozyum, konferans ve benzeri etkinlikler düzenlemek; sertifika ile değerlendirilecek eğitim ve öğretim programlarını uygulamak; muhasebe ve mali işler alanında ilgili kurum, kuruluş ve kurulların hazırlayacakları eğitim planlarının ve araştırma projelerinin yapılmasına ve yürütülmesine yardımcı olmak.”

# Ekonomi dokuz ayda yüzde

# 8.4 küçüldü

**2009 yılının 9 aylık döneminde ekonomi yüzde 8.4 daraldı. Ocak-Eylül döneminde Gayri Safi Yurtiçi Hasıla geçen yılın aynı dönemine göre sabit fiyatlarla yüzde 8.4 azalarak 71 milyar 294 milyon TL olarak gerçekleşirken, yılın bu döneminde GSYH cari fiyatlarla yüzde 2.3 küçülmeyle 700 milyar 958 milyon TL olarak gerçekleşti.**

**2**009 yılının 9 aylık döneminde ekonomi yüzde 8.4 daraldı. Ocak-Eylül döneminde Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH) geçen yılın aynı dönemine göre sabit fiyatlarla yüzde 8.4 azalarak, 71 milyar 294 milyon TL olarak gerçekleşirken, yılın bu döneminde GSYH cari fiyatlarla yüzde 2.3 küçülmeyle 700 milyar 958 milyon TL olarak gerçekleşti. Yılın üçüncü çeyreğinde ekonomi yüzde 3.3 küçüldü. Temmuz-Ağustos-Eylül döneminde GSYH geçen yılın aynı dönemine göre sabit fiyatlarla yüzde 3.3 azalarak 27 milyar 129 milyon TL olurken, GSYH ca-

ri fiyatlarla yüzde 0.1 azalarak 262 milyar 229 milyon TL'ye geriledi. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), GSYH Üçüncü Dönem (Temmuz-Ağustos-Eylül) 2009 sonuçlarını açıkladı. Ekonomi yılın üçüncü çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre sabit fiyatlarla yüzde 8.4 azalışla 27 milyar 129 milyon TL oldu. Üretim yöntemi ile hesaplanan GSYH tahmininde, 2009 yılı üçüncü üç aylık döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre cari fiyatlarla gayri safi yurtiçi hasıla yüzde 0.1'lik azalışla 262 milyar 229 milyon TL oldu.

2009 yılının ilk dokuz aylık döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre cari fiyatlarla gayri safi yurtiçi hasıla yüzde 2.3'lük azalışla 700 milyar 958 milyon TL'ye geriledi. 2009 yılının ilk dokuz aylık döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre sabit fiyatlarla gayri safi yurtiçi hasıla yüzde 8.4'lük azalışla 71 milyar 294 milyon TL olarak gerçekleşti.

TÜİK, 2009 yılı birinci ve ikinci çeyrek verilerini revize etti. 2009 yılı birinci çeyrek küçülme oranı yüzde 14.7'ye yükseltirken, ikinci çeyrekte yüzde 7 olarak açıklanan küçülme verisi ise yüzde 7.9

olarak düzeltilmiştir. Buna göre, 2009 yılı birinci çeyrek GSYH verileri iki kez revize edilmiş oldu. İlk açıklanan birinci çeyrek GSYH verilerine göre ekonominin sabit fiyatlarla yüzde 13.8 küçüldüğü açıklanmış, ikinci çeyrek verileriyle birlikte ilk çeyrek küçülme oranı yüzde 14.3 olarak revize edilmişti. Ayrıca o dönemde 2007 yılının 4 çeyreğine ilişkin verilerle, 2008 yılı sonu büyüme rakamlarında da revizyona gidilmişti. Son açıklanan GSYH verilerine göre birinci çeyrekte küçülme oranı yüzde 14.7'ye yükseltilirken, daha önce sabit fiyatlarla 20 milyar 984 milyon TL olarak açıklanan birinci çeyrek GSYH gerçekleşmesi 20 milyar 879 milyon TL olarak değiştirildi. Birinci çeyreğe ilişkin son yapılan revizyonla, cari fiyatlarla GSYH daralma oranı yüzde 2.7 olurken, cari fiyatlarla GSYH ise 209 milyar 789 milyon TL olarak gerçekleşti. TÜİK'in ikinci çeyrek verilerde yapılan düzeltme sonrasında sabit fiyatlarla GSYH 23 milyar 285 milyon TL olurken, yüzde 4.4 küçülmenin yaşandığı cari fiyatlarla GSYH'de küçülme 228 milyar 948 milyon TL oldu.

Türkiye 1945 yılında gördüğü yüzde 15.3'lük küçülmeden sonraki en yüksek küçülmeyi 2009 yılının ilk çeyreğinde yaşadı. İlk açıklanan veriler tarihi rekorun 1.5 puan altında olsa da, son yapılan revizyonlarla aradaki fark 0.6 puana kadar

indi. 2009 ilk çeyrekte yaşanan yüzde 14.3'lük küçülme oranına yakın en yüksek küçülmelerden bir diğeri ise yüzde 12.8 ile 1927 yılında görülmüştü. Böylece Birinci Dünya Savaşı, Kurtuluş Savaşı ve 1929 dünya ekonomik krizini atlatan genç Türkiye Cumhuriyeti'nin bile görmediği küçülme mevcut krizde ortaya çıktı. Yılın ilk çeyreğinde görülen çift haneli bu küçülme 1932 yılında yaşanan yüzde 10.7'lik, 1941 yılında yaşanan yüzde 10.3'lük küçülmelerle birlikte Cumhuriyet tarihinin beş kez yaşanan çift haneli küçülmesinden biri oldu. Ekonominin toparlandığına yönelik iyimser senaryoların gündeme getirildiği bir dönemde, TÜİK'in yılın ikinci çeyreğine ilişkin olarak açıkladığı yüzde 7'lik küçülme ise Türkiye'nin 2001 krizi dönemini hatırlattı. 2001 yılında Türkiye ekonomisi yüzde 5.7 küçülmüştü. İlk çeyrekte yüzde 14.7 oranında rekor bir küçülme yaşayan Türkiye ekonomisi, 2009 yılı dokuz aylık döneminde gerçekleşen yüzde 8.5 oranındaki küçülmeyle, 2001 krizi döneminin üzerinde bir daralma yaşadı.

Türkiye ekonomisi dört dönem üst üste küçüldü. Avrupa'da kabul edildiği biçimiyle iki dönem üst üste küçülen ekonomiler, teknik olarak resesyona girmiş oluyor. 2008 yılının son çeyreğinde yüzde 6.5, 2009 yılının ilk çeyreğinde yüzde 14.7, ikinci çeyrekte ise

yüzde 7.9 küçülen Türkiye ekonomisi, resesyona tartışmalarına da son noktayı koymuş oldu. Türkiye ekonomisi 2001 krizinin ardından yıllık bazda yüzde 5.7 küçüldükten sonra 2008 son çeyreğe kadar kesintisiz olarak büyümeye devam etmişti. TÜİK'in yaptığı son revizyonla 2008'da yıllık büyüme sabit fiyatlarla yüzde 0.9'da kalmıştı.

2009 yılının 9 aylık döneminde sabit fiyatlarla toptan ve perakende ticaret GSYH'si yüzde 16.3, imalat sanayii yüzde 12.4 oranında küçüldü. İnşaat sektöründe yüzde 19.5, sektörler GSYH'si toplamda yüzde 6.9 daralırken, tarım sektöründe yüzde 3.2 büyüme yaşandı. Üretim yapanların çöküşünün sürdüğü 9 aylık dönemde, mali aracı kuruluşların faaliyetlerinde yüzde 8.7, dolaylı ölçülen mali aracılık hizmetlerinde ise yüzde 8.9 büyüme gerçekleşti. 9 aylık dönemde vergi-sübvansiyon kaynaklı GSYH yüzde 12.5 azaldı.

2009 yılının üçüncü çeyreğinde toptan ve perakende ticaret yüzde 7.2, imalat sanayii yüzde 3.9 oranında küçüldü. İnşaat yüzde 18.1, sektörler GSYH'si yüzde 2 oranında küçüldü. Üretimin çöktüğü dönemde, mali aracı kuruluşların faaliyetlerinde yüzde 7.8, dolaylı ölçülen mali aracılık hizmetlerinde ise yüzde 9.5 büyüme gerçekleşti. İktisadi faaliyet kollarına göre sabit fiyatlarla GSYH gelişme hızlarına bakıldığında üretim yapanların

yaşadığı çöküşün devam ettiği görüldürken, mali aracı kuruluşların faaliyetlerinde yüzde 8.7, dolaylı ölçülen mali aracılık hizmetlerinde ise yüzde 8.9 büyüme gerçekleşti.

Bu dönemde konut sahipliği yüzde 4.4, oteller ve lokantalar yüzde 4, balıkçılık yüzde 8.9, kamu yönetimi ve savunma, zorunlu sosyal güvenlik yüzde 1.3, eviçi personel çalıştıran hanehalkları yüzde 0.4, eğitim yüzde 0.7, gayrimenkul kiralama ve iş faaliyetleri yüzde 2.1, sağlık işleri ve sosyal hizmetlerde ise yüzde 1.8 oranında büyüdü.

2009 yılının 9 ayında sektörler GSYH'si yüzde 6.9 küçülürken, toptan ve perakende ticaret 16.3, imalat sanayii yüzde 12.4 oranında küçüldü. İnşaat yüzde 19.5, vergi-sübvansiyon kaynaklı GSYH yüzde 12.5 azaldı.

Ocak-Eylül döneminde imalat sanayinin GSYH içindeki oranı yüzde 23.4 oldu. İkinci çeyrekte yüzde 25 olan pay, üçüncü çeyrekte yüzde 21.7'ye geriledi. Toptan ve perakende ticaretin payı 9 aylık dönemde yüzde 12.2 olurken, ulaştırma ve haberleşme sektörlerinin payı yüzde 14.1 olarak gerçekleşti. Çeyrekler itibariyle karşılaştırıldığında her iki sektörün toplam içindeki payları üçüncü çeyrekte, ikinci çeyreğe göre geriledi. 9 aylık dönemde toplam GSYH içinde inşaat sektörünün payı yüzde 5.2, tarımın payı yüzde 10, yüzde 7.7'ye, dolaylı ölçülen mali aracılık hizmetle-

rinin payı yüzde 7.4, mali aracı kuruluşların faaliyetlerinin payı yüzde 11.8 oldu.

2009 yılının üçüncü çeyreğinde sabit fiyatlarla toptan ve perakende ticaret yüzde 7.2, imalat sanayii yüzde 3.9 oranında küçüldü. İnşaat yüzde 18.1, sektörler GSYH'si yüzde 2 oranında küçüldü. Üretimin çöktüğü dönemde, mali aracı kuruluşların faaliyetlerinde yüzde 7.8, dolaylı ölçülen mali aracılık hizmetlerinde ise yüzde 9.5 büyüme gerçekleşti. Üçüncü çeyrekte konut sahipliği yüzde 3.8, oteller ve lokantalar yüzde 5.2, balıkçılık yüzde 6.2, tarım yüzde 2.7, kamu yönetimi ve savunma, zorunlu sosyal güvenlik yüzde 1.7 büyüdü. Bu dönemde eviçi personel çalıştıran hanehalkları GSYH'si yüzde 4.4 büyürken, eğitim yüzde 2, gayrimenkul kiralama ve iş faaliyetleri yüzde 6.3, sağlık işleri ve sosyal hizmetlerde ise yüzde 3.6 büyümü görüldü.

Yılın üçüncü çeyreğinde cari fiyatlarla GSYH geçen yılın aynı dönemine göre, imalat sanayiinde yüzde 6.1 azalarak 36 milyar 993 milyon TL, toptan ve perakende ticarete yüzde 11.1 azalarak 27 milyar 455 milyon TL, ulaştırma ve haberleşmede yüzde 10.5 küçülerek 32 milyar 787 milyon TL, inşaatta yüzde 24.4 azalarak 8 milyar 557 milyon TL'ye geriledi. Cari fiyatlarla en yüksek büyümeyi üçüncü çeyrekte yüzde 54.1 oranıyla 5 mil-

yar 489 milyon TL'ye çıkan dolaylı ölçülen mali aracılık hizmetleri gösterdi. Onu 11 milyar 106 milyon TL'ye ulaşan, yüzde 37.3 büyümenin yaşandığı mali aracı kuruluşların faaliyetleri izledi. Tarımın yüzde 8.2 artışla 35 milyar 768 milyon TL'ye çıktığı dönemde, elektrik, gaz, su üretim ve dağıtımı yüzde 0.6 düşüşle 5 milyar 477 milyon TL'ye geriledi. Üçüncü çeyrekte balıkçılık yüzde 38.9 artışla 240 milyon TL, konut sahipliği yüzde 12.4 artışla 30 milyar 105 milyon TL GSYH yarattı. Sektörler toplamında üçüncü çeyrekte cari fiyatlarla yüzde 0.8 artış oldu.

Üçüncü çeyrek itibariyle cari fiyatlarla gayri safi sabit sermaye oluşumu yüzde 16.2 azalarak 38 milyar 879.5 milyon TL'ye geriledi. Yerleşik ve yerleşik olmayan hanehalklarının tüketimi geçen yılın aynı çeyreğine göre yüzde 5.8 artarak 195 milyar 231.7 milyon TL'ye çıktı. Böylece açıklanan ikinci canlandırma paketinin etkisi, üçüncü çeyrek verilerde hissedilmiş oldu.

Devletin nihai tüketim harcamaları üçüncü çeyrek itibariyle geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 10.9 artarak 33 milyar 651.4 milyon TL'ye, maaş-ücretler yüzde 11.4 artarak 19 milyar 111.8 milyon TL'ye çıktı. Üçüncü çeyrekte devlette mal ve hizmet alımları yüzde 10.1 artarak 14 milyar 739.6 milyon TL'ye çıktı. Harcamalar yöntemi ve cari fiyatlarla kamu sektörü

GSYH'si yüzde 12.6 küçülmeyle 8 275.6 milyar TL'ye geriledi. milyon TL'ye geriledi. Özel sektö-  
milyar 205.3 milyar TL'ye, kamu Üçüncü çeyrekte geçen yılın aynı rün makine-teçhizat alımları yüzde  
sektörünün makine-teçhizat alım- dönemine göre özel sektör yüzde 8.1 azalarak 20 milyar 332.1 mil-  
ları yüzde 6.3 azalarak 1 milyar 17.1 küçülme ile 30 milyar 634.1 yon TL'ye düştü.

**Gayri safi yurtiçi hasıla sonuçları üçüncü çeyrek**

Yıllar	Dönem	Cari Fiyatlarla GSYH (milyon TL)	Gelişme Hızı (%)	Sabit Fiyatlarla GSYH (milyon TL)	Gelişme Hızı (%)
2000	Yıllık	166.658	59.3	72.436	6.8
2001	Yıllık	240.224	44.1	68.309	-5.7
2002	Yıllık	350.476	45.9	72.520	6.2
2003	Yıllık	454.781	29.8	76.338	5.3
2004	Yıllık	559.033	22.9	83.486	9.4
2005	Yıllık	648.932	16.1	90.500	8.4
2006	Yıllık	758.391	16.9	96.738	6.9
2007	I	187.951	17.4	22.844	8.1
	II	203.280	10.7	24.581	3.8
	III	232.257	8.9	27.772	3.2
	IV	219.691	9.1	26.057	4.2
2007	Yıllık	843.718	11.2	101.208	4.7
2008	I	215.562	14.7	24.483	7.2
	II	239.436	17.8	25.279	2.8
	III	262.384	13.0	28.049	1.0
	IV	232.717	5.9	24.353	-6.5
2008	Yıllık	950.098	12.7	102.164	0.9
2009	I*	209.781	-2.7	20.879	-14.7
	II*	228.948	-4.4	23.285	-7.9
	III	262.229	-0.1	27.129	-3.3
2009	9 Ay	700.958	-2.3	71.294	-8.4

\* TÜİK, ilgili dönemlerde revizyona gitti

## Hazine 200 milyar liralık borç servisi gerçekleştirecek

***Hazine 2010 yılında; 149,6 milyar TL anapara ve 50,7 milyar TL faiz olmak üzere toplam 200,3 milyar TL tutarında borç servisi gerçekleştirecek. Borç servisinin 182,6 milyar TL'sinin iç borç, 17,7 milyar TL'sinin ise dış borç servisi olarak yapılması öngörüldü.***

**H**azine Müsteşarlığı 2009 yılı finansman programı gerçekleşmeleri ile 2010 yılı hedeflerini açıkladı. 2010 yılında Hazineyi yüksek oranlı bir borç servisi bekliyor. Önümüzdeki yıl gerçekleştirilecek 200 milyar liralık borç servisinin neredeyse tamamına yakını sayılabilecek, 195 milyar lira yeniden borçlanarak sağlanacak.

2010 yılı finansman programı, küresel krizden çıkışın tedrici olacağı beklentisi çerçevesinde temkinli varsayımlarla hazırlandı. 2010 yılında; 149,6 milyar TL anapara ve 50,7 milyar TL faiz olmak üzere toplam 200,3 milyar TL tutarında

borç servisi gerçekleştirilmesi; borç servisinin 182,6 milyar TL'sinin iç borç, 17,7 milyar TL'sinin ise dış borç servisi olarak yapılması öngörülmekte.

İç borç servisinin 153,6 milyar TL'lik kısmı piyasaya yapılacak ödemelerden, 20,4 milyar TL'lik kısmı kamu kurumlarına rekabetçi olmayan teklif yoluyla gerçekleştirilen satışların ödemelerinden, 8,6 milyar TL'lik kısmı ise Merkez Bankası'na gerçekleştirilecek ödemelerden oluşmakta.

Özelleştirme geliri, İşsizlik Sigortası Fonu ve Tasarruf Mevduatı Sigortası Fonundan aktarılan kaynakların toplamı 8,7 milyar TL, de-

virli ve garantili borç geri dönüşlerinin 600 milyon TL seviyesinde olması beklenmekte.

Uluslararası sermaye piyasalarında 8,4 milyar TL tutarında tahvil ihracının yapılması öngörülmekte. Dünya Bankası, Avrupa Yatırım Bankası ve diğer dış finansman kuruluşlarından proje ve program kredileri yoluyla toplam 5,3 milyar TL dış finansman sağlanması hedeflendi.

Borç servisi, borçlanma dışı kaynaklar ve dış borçlanma öngörülmesi sonucunda 181,6 milyar TL tutarında iç borçlanma yapılması planlanmakta. Böylece, 2010 yılında toplam iç borç çevirme oranının or-

talama yüzde 99,5 olması beklenmektedir.

2010 yılı finansman programında özelleştirme gelirlerine ilişkin rakamlar, ihtiyatlı bir yaklaşımla bütçe öngörülerinin altında kullanıldı. Söz konusu gelirlerin finansman programında öngörülenin üzerinde gerçekleşmesi durumunda, ilave kaynaklar Hazine rezervlerinin güçlendirilmesi ve/veya iç borç çevirme oranının düşürülmesi amacıyla kullanılacak.

Hazine'nin 2010 yılı borçlanma stratejisine göre; 2010 yılında iç borçlanma işlemleri altı ay vadeli referans bonolar, kısa vadeli iskontolu senetler, iskontolu "gösterge tahviller", sabit kuponlu tahviller, değişken kuponlu tahviller, gelire endeksli senetler, enflasyona endeksli senetler yoluyla gerçekleştirilecektir.

Bu çerçevede, kullanılacak borçlanma araçlarına ilişkin izlenecek ihraç planına göre; 6 ay vadeli TL cinsinden referans bonolar, Ocak, Şubat, Mart, Temmuz ve Eylül aylarında ihraç edilecek. Kısa vadeli iskontolu TL cinsinden senetler, aylık itfa tutarına ve piyasa koşullarına bağlı olarak ihraç edilecek. TL cinsinden "gösterge tahviller", Ocak, Nisan, Temmuz ve Ekim aylarının her birinde ihraç edilecek. Söz konusu tahviller piyasa koşulları ve Hazine borçlanma ihtiyacı

doğrultusunda ilk ihraç tarihini izleyen iki ay boyunca yeniden ihraç edilebilecek. Getiri eğrisinde likiditenin yaygınlaşması ve yatırım araçlarının çeşitlendirilmesi hedefleri doğrultusunda 3 yıl vadeli TL cinsinden sabit kuponlu tahvillerin düzenli ihracına başlanılacak. Söz konusu tahvillerin Ocak, Şubat, Nisan, Mayıs, Temmuz, Ağustos, Ekim ve Kasım aylarında ihracı planlanmaktadır.

2005 yılından bu yana ihraç edilmekte olan 5 yıl vadeli TL cinsinden sabit kuponlu tahvillerin ihracına devam edilecek. Düzenli ihraç stratejisi kapsamında söz konusu tahvillerin Mart, Haziran, Eylül ve Aralık aylarında ihracı öngörülmekte. İtfa takvimine ve piyasa koşullarına bağlı olarak TL cinsinden enflasyona endeksli tahviller ile değişken kuponlu tahvillerin ihracına devam edilecek.

2009 yılında dış borçlanma ve diğer finansman imkanlarının faiz dışı dengedeki sapmaya bağlı olarak iç borçlanma, programlanan tutarın önemli ölçüde üzerine çıktı. Bu kapsamda 2009 yılında toplam iç borç çevirme oranının yüzde 103,4, piyasa iç borç çevirme oranının ise yüzde 108 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

2009 yılında; 138,9 milyar TL'si iç borç, 11,2 milyar TL'si dış borç olmak üzere toplam 150,1 milyar TL

tutarında borçlanma işlemi gerçekleştirildi.

İç borçlanmanın yüzde 56,4'ü TL cinsi iskontolu; yüzde 22'si değişken faizli ve yüzde 4,8'i sabit kuponlu borçlanma yolu ile karşılandı. Enflasyona endeksli borçlanmanın payı yüzde 15,9, Gelire Endeksli Senet (GES) ihracı yoluyla borçlanmanın payı ise yüzde 0,9 olarak gerçekleşti.

Yurtiçi tasarrufların artırılması, yatırımcı tabanının geliştirilmesi ve finansman araçlarının çeşitlendirilmesi amacıyla 28 Ocak 2009 ve 29 Nisan 2009 tarihlerinde getirileri Kamu İktisadi Teşebbüsü statüsündeki Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO), Devlet Malzeme Ofisi (DMO), Devlet Hava Meydanları İşletmeleri (DHİM) ve Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü'nden (KIYEM) Bütçe'ye aktarılan Hasılat Paylarına endekslenen Gelire Endeksli Senet ihracı yoluyla toplam 1,24 milyar TL'lik borçlanma gerçekleştirildi.

Uluslararası sermaye piyasalarında yapılan ABD Doları cinsinden 3 ayrı tahvil ihracı ile toplam 3,75 milyar doları tutarında dış finansman sağlandı. Dünya Bankası, Avrupa Yatırım Bankası ve diğer uluslararası kuruluşlardan toplam 2,1 milyar dolar tutarında program ve proje kredisi kullanıldı.

## Hazine Finansman Programı(\*)

(Milyar TL)

	2008 (Gerçekleşme)	2009 Gerçekleşme Tahmini)	2010 (Program)
<b>I- TOPLAM BORÇ SERVİSİ</b>	<b>146.5</b>	<b>148.9</b>	<b>200.3</b>
Anapara	96.9	96.4	149.6
Faiz	49.5	52.5	50.7
<b>İç Borç Servisi</b>	<b>129.6</b>	<b>134.3</b>	<b>182.6</b>
Ana Para	86.0	88.1	138.4
Faiz	43.6	46.1	44.2
<b>Dış Borç Servisi</b>	<b>16.9</b>	<b>14.7</b>	<b>17.7</b>
Anapara	11.0	8.3	11.2
Faiz	5.9	6.4	6.5
<b>II- KAYNAKLAR VE BORÇLANMA</b>	<b>146.5</b>	<b>148.9</b>	<b>200.3</b>
<b>Borçlanma Dışı Kaynaklar</b>	<b>33.9</b>	<b>2.1</b>	<b>5.0</b>
Faiz Dışı Denge(**)	24.0	-7.3	-4.3
Devirli/Garantili Borç Geri Dönüşü	0.6	0.9	0.6
Diğer	9.3	8.5	8.7
<b>Toplam Borçlanma</b>	<b>107.2</b>	<b>150.1</b>	<b>195.3</b>
Dış Borçlanma	10.9	11.2	13.7
İç Borçlanma	96.3	138.9	181.6
<b>Kasa/Banka Değişimi</b>	<b>1.7</b>	<b>-4.0</b>	<b>0.0</b>
<b>Döviz Hesabı Kur Farkı(***)</b>	<b>3.6</b>	<b>0.7</b>	<b>0.0</b>
<b>TOPLAM İÇ BORÇ ÇEVİRME ORANI (%)</b>	<b>74.3</b>	<b>103.4</b>	<b>99.5</b>
<b><i>Bilgi için (Milyar YTL/TL)</i></b>			
<b>NET BORÇLANMA (Kullanım - Anapara)</b>	<b>10.2</b>	<b>53.7</b>	<b>45.7</b>
Net İç Borçlanma	10.3	50.8	43.2
Net Dış Borçlanma	-0.1	2.9	2.4

\* Nakit Bazlı

\*\* Merkezi Yönetim Bütçesi Faiz Dışı Denge rakamında gösterilen özelleştirme geliri, İşsizlik Sigortası Fonu'ndan sağlanan gelirler ve TMSF varlık satış gelirleri bu tabloda diğer kalemi altında yer almaktadır.

\*\*\* Kur farkları Kasa/Banka hesabına ilişkin kur hareketlerinden kaynaklanan farkları göstermektedir. Pozitif tutar Kasa/banka hesabındaki artışı, negatif tutar azalışı ifade etmektedir.



# Sermaye akımlarının vergilendirilmesi tekrar gündemde

*Krizin hafifletilmesine yönelik uluslararası sermaye akımlarına yeniden ivme kazandırdı ve canlanan yabancı sermaye akımları, bir dizi ülkeyi Tobin Vergisini ciddi biçimde mütalaa etmeye yönlendirdi.*

**B**ilanço'nun Ekim 2001'de yayınlanan nüshasında yer verilen "AB Sermaye Hareketleri Üzerine Vergi Koymayı mı Düşünüyor" başlıklı yazıda, zamanın Fransa Başbakanı Lionel Jospin'in bu tür bir vergiyi savunmuş ve Almanya Başbakanı Gerhard Schröder'in de bu görüşü desteklemekte olduğunu beyan etmiş olmasına ayrıca, konunun derinlemesine görüşülmesi ve alınacak önlemlerin saptanması amacıyla bir Fransız - Alman ortak çalışma grubu oluşturulmasına karar verildiği hususuna değinilmiştir<sup>1</sup>. Daha sonraki dönemde küre-

selleşme sürecinin yoğunluk kazanarak devam etmesi ve liberal düzenin bu sürecin temelini oluşturuyor olması nedeniyle uluslararası sermaye akımlarının kontrolü ve vergilendirilmesi konuları gündemden düştü.

Sermaye hareketlerinin vergilendirilmesi konusunun ekonomik çevrelerde yeniden gündeme gelmesinde, İngiltere Finansal Hizmetler Kurumu Başkanı **Lord Turner**'in Eylül ayı başında uluslararası finansal işlemler üzerine küresel düzeyde bir vergi konulması konusunun mütalaa edilmesini

önermesi başta gelen etken oldu. G 20 ülkeleri maliye bakanlarının İskoçya'da St. Andrews'da yaptıkları toplantıda **Turner**'ın önerisi doğrultusunda uluslararası finansal işlemler üzerine vergi konulması yolunda öneride bulunan İngiltere Başbakanı **Gordon Brown** ise, gelen yoğun eleştiriler üzerine bu konuda geri adım atarak teklifinden sarfınazar etti.<sup>2</sup> Bu konuda **Brown**'ı maliye bakanları arasında sadece Fransa Maliye bakanı **Christine Lagarde** destekledi. Başbakan **Brown**'ı destekleyen bir diğer kişi ise fon yöneticisi **George Soros** idi. **Soros** bu konuda "ya-

pılmasına ihtiyaç olduğunu söylediğim her şeye çok uygun bir öneri, vergi mükellefleri üzerinde bir yük oluşturan – son banka kurtarma faaliyetleri çerçevesinde hükümetlerin bankalara devasa kamu kaynağı tahsis etmiş olmaları nedeniyle – bankalar ellerinde bu imkan olduğu vakit, bir vergilendirme alanı, kaynağı olmalıdırlar” demektedir.

Uluslararası Para Fonu (IMF) başkanı **Dominique Strauss-Khan**

ise sermaye hareketlerinin vergilendirilmesi

önerisine pek sıcak yaklaşmamış ve küresel düzeyde finansal istikrarın tesis ve idamesi amacıyla “di-

ğerlerine göre daha fazla risk taşıyan bir faaliyetin icrası

üzerine sigorta primi uygulaması getirilmesini” daha uygun gördüğünü belirtmiştir. **Strauss-Khan**’a göre IMF sermaye hareketlerinin vergilendirilmesi gibi önlemleri hem taşıdıkları maliyetler hem de genellikle etkisiz olmaları açısından standart bir reçete olarak önermiyor.

Tanınmış iktisatçı **Dani Rodrik** te 7 Aralık 2009 tarihinde Radikal gazetesinde yayımlanan bir yazısında **Strauss-Khan**’ın ve IMF’nin sermaye hareketlerinin vergilendirilmesi konusuna soğuk yaklaşımları-

nı eleştirmekte ve özetle “Sermaye akışları üzerinde ileriye dönük kontrollerin çok fazla anlamı vardır. Kısa vadeli yabancı sermaye akımları sadece ülke içi makroekonomik yönetimi altüst etmekle kalmaz, aynı zamanda ters kur hareketlerini de kötüleştirirler” demektedir<sup>3</sup>. **Rodrik** bilhassa ‘sıcak’ para akışlarının Brezilya gi-



bi finansal açıdan açık ekonomilerin rekabet edebilen bir para birimini sürdürmesini güçleştireceğini, onları gerçekte tasavvur edilebilir en güçlü sanayi politikası türünden mahrum edeceğini ileri sürmektedir.

Açıklanan bu öneri ve görüşlerin ana temasını oluşturan sermaye hareketlerinin vergilendirilmesi konusu iktisat literatüründe **Tobin Vergisi** olarak adlandırılır, Altına dayalı **Bretton Woods** (1946) uluslararası döviz kuru sisteminin; 1971 yılında ABD’nin, (Başkan

**Richard Nixon**) Doların altınla belirli bir parite üzerinden değiştirilebilirliğini – 1 ons altın = 35 ABD Doları - kaldırması ile çökmesi üzerine, Nobel ödülü sahibi **James Tobin**, döviz kurlarında meydana gelebilecek oynaklığın azaltılması amacıyla dövizle yapılan işlemler üzerine vergi konulmasını önermişti.

Krizin hafifletilmesi ve bir an önce toparlanma sürecine geçilebilmesinin sağlanması amacıyla başta ABD ve Avrupa ülkelerinde

olmak üzere likiditenin artırılması ve dolayısıyla faiz hadlerinin çok düşük düzeylere gerilemesi ayrıca risk algılamalarının yumuşaması uluslararası sermaye akımlarına yeniden ivme kazandırdı ve canlanan yabancı sermaye akımları, birçok yeni yükselen piyasa ekonomisinde varlık fiyatlarının şişmesi ve ulusal paraların değer kazanımı sorunlarını küresel ekonomik gündemde tekrar ön sıralara tırmandırdı. Finansal piyasalardaki bu gelişmeler bir dizi ülkeyi **Tobin Vergisi** olarak bilinen bu vergiyi ciddi biçimde mütalaa etmeye yönlendirdi.

Bu ülkeler arasında Brezilya ilk somut adımı atan ülke oldu. Brezilya

20 Ekim 2009 tarihinde yabancıların bu ülkede yaptıkları tüm portföy yatırımları üzerine yüzde 2.0 oranında vergi uygulaması getirdi. Brezilya hükümeti bu kararı ülkenin ulusal parası Realin geçmiş dönemde sürekli biçimde değer kazanması üzerine aldı, zira Real bu yıl içerisinde Amerikan Dolarına karşı yüzde 36.0 ve ticaret ağırlıklı reel anlamda ise yüzde 23.0 oranında değer kazanmıştı ve bu süreç Brezilyalı ihracatçıların uluslararası piyasalardaki rekabet gücünü olumsuz biçimde etkilemişti. Brezilya parası Realin, Başkan **Lula da Silva**'nın iktidara gelmesinden bu yana reel anlamda kaydettiği değer kazanımı ise yüzde 62.0'ye ulaşmış bulunuyor. Esasında bu durum genelde geçmişte yaşadığı dış borç sorunları ve devalüasyonlarla gündemi işgal etmiş Brezilya gibi bir ülke için övünülecek bir durum ama ciddi sorunları da beraberinde getiriyor, her şeyden önce ithalatı körüklerken ihracata darbe vuruyor ve ülkenin sınırlarını köstekliyor. Yabancıların Brezilya'da gerçekleştirecekleri doğru yatırımlar bu verginin kapsamı dışında tutulmuş bulunuyor. Ancak uzmanlar bu verginin uzun dönemde fazla etkili olmayacağı görüşünü taşıyorlar. Brezilya geçen yıl Mart ayında da yine yabancı portföy yatırımları üzerine yüzde 1.5 oranında vergi koymuş, daha sonra **Lehman Brothers** yatırım bankasının iflas etmesinin ardından

bu vergiyi kaldırmıştı.<sup>4</sup> Kısa vadeli, volatilitesi yüksek yabancı sermaye girişlerini kısıtlamak amacıyla Brezilya hükümeti tarafından alınan önlemlerin bir ayağını da Maliye Bakanlığı'nın, Brezilya şirketlerine döviz piyasalarında hisse senedi satma olanağı sağlayan 'mevduat faturaları' – depository receipts – üzerine yüzde 1.5 oranında vergi getirmesi oluşturdu.

Hatırlanacağı gibi Malezya da 1998 yılında, başlangıçta Uzak Doğu Asya ülkelerinde başlayıp sonra Rusya, Türkiye ve Latin Amerika ülkelerini derinden etkilemiş olan finansal kriz sırasında, ulusal parasının değerinde ani bir sıçrama meydana gelmesini önlemek üzere, uluslararası sermaye hareketleri üzerine vergi koymuştu. Şili de uzun yıllar boyunca sermaye hareketleri üzerine kontrol getirmiş, daha sonra kaldırmıştı.

Başta ABD ve AB üyesi ülkeler olmak üzere ticaret ortakları tarafından yöneltilen tüm baskılara rağmen Çin'in, ulusal parası Renminbinin değerini Dolara bağlı tutmak suretiyle yükseltmeye yanaşmaması, ulusal paraları Dolara karşı değer kazanmakta olan yeni yükselen piyasa ekonomilerinin paralarının Renminbiye karşı da değer kazanmasına yol açmakta, bu durum ise, bu ülkelerin ihraç mallarının, Çin'in düşük maliyetli ihraç ürünleri karşısındaki rekabet gücünü düşürmektedir. Hindistan, Endo-

nezya ve Tayland yetkilileri Kasım ayında yaptıkları açıklamalar ile, ülkelerine yüksek getiri elde etmek amacıyla gelen sıcak para girişini kontrol etmek amacıyla piyasalara müdahale edebilecekleri yolunda beyanda bulunarak bu konudaki rahatsızlıklarını dile getirmişlerdir.<sup>5</sup> Yine bu çerçevede geçtiğimiz Kasım ayı ortasında Tayvan ülkeye vadeli mevduat hesabı açmak amacıyla getirilen yabancı fonlar üzerine sınırlamalar getirmiştir.

Bilindiği gibi Türkiye de özellikle 2001 krizini izleyen uzun bir dönem boyunca volatilitesi yüksek kısa vadeli yabancı portföy yatırımlarının yoğun şekilde aktığı başta gelen yeni yükselen piyasa ekonomilerinden biri olmuştur. Yüksek kamu kesimi borçlanma gereksiniminin ve izlenmiş olan para politikasının yol açtığı yüksek faiz hadleri ülkemizi yabancı yatırımcılar için önemli bir cazibe merkezi haline getirmiştir. Başta Yen ve Dolar cinsinden olmak üzere çok düşük faiz hadleri ile finans piyasalarından temin edilen krediler TL.'na çevrilmek suretiyle – carry trade – yüksek faizli hazine kağıtlarına yatırılmış ve yabancı fon sahiplerince eşine az rastlanır yükseklikte getiriler elde edilmiştir.

Bu kısa vadeli yabancı fon girişleri, sahiplerine ödenen fahiş düzeydeki faiz hadleriyle bir taraftan ulusal hasılanın dışarıya akması sonucunu doğururken öte yanda

TL.'nin reel anlamda değer kazanmasına yol açmıştır. Değerli TL., ithalatı daha çekici hale getirirken ihracatı pahalaştırmış, yerli üreticilerin uluslararası piyasalarda rekabet gücünü olumsuz yönde etkilemiştir. İhraç ürünlerinin rekabet gücündeki bu zayıflama kısmen sağlanan verimlilik artışları ve reel ücretlerdeki gerilenme ile telafi edilmiştir. Bu dönemde GSYH'nın yüzde 5 -6'sına ulaşan cari işlemler

açığı dış borçlanmayla finanse edilmiştir.

Aşağıdaki Tabloda 2003 – 2009 döneminde Aralık ayları itibariyle yapılan Hazine TL. cinsi iç borç ihalelerinde yüklenilen borçlanma maliyetleri bileşik nominal ve reel faiz olarak ve aynı aylar itibariyle 1995 = 100.0 bazlı TÜFE ve ÜFE bazlı reel kur endeksleri verilmektedir. Tabloda yabancı fon sahiplerinin 'carry trade' yapmak suretiyle

ülkemizde nasıl fahiş düzeyde gelir elde ettikleri - ele alınan dönemde Dolar / TL. paritesi değişmediği hatta düştüğü için Dolar üzerinden yapılan 'carry trade' bileşik nominal faiz haddi üzerinden reel getiri sağlar - ve kısa vadeli yabancı fon girişinin TL.'ni nasıl reel anlamda değerli kılmak suretiyle ulusal ekonomiyi ne ölçüde olumsuz etkilediği açık biçimde görülmektedir.

### Hazine TL. Cinsi İç Borçlanma İhaleleri Faiz Hadleri ve Reel Kur Endeksi

	Faiz Hadleri		Reel Kur Endeksi ( 1995 = 100.0 )	
	Bileşik %	Reel %	TÜFE Bazlı	ÜFE Bazlı
Nisan 2001			101.2	88.3
Aralık 2001			116.3	107.3
Aralık 2002		50.2	125.4	117.1
Atalık 2003		28.4	140.6	126.2
Aralık 2004	22.9	13.1	143.2	131.3
Aralık 2005	14.1	7.8	171.4	147.2
Aralık 2006	33.5	7.1	160.1	139.3
Aralık 2007	16.6	7.1	190.3	159.7
Aralık 2008	18.6	9.3	168.8	139.5
Eylü 2009	10.3	3.4	170.8	146.7

**Kaynak:** DPT, Mali Piyasalarda Gelişmeler  
TCMB, Süreli Yayınlar, Reel Kur Endeksi

- 1 Financial Times, 6 Eylül 2001, S. 3.
- 2 Financial Times, 9 Kasım 2009.
- 3 Radikal Gazetesi, 7 Aralık 2009.
- 4 Financial Times, 21 Ekim 2009.
- 5 Financial Times, 20 Kasım 2009.

# Nükleer enerji öncelik kazanıyor

*Türkiye bu alanda zaman kaybederken nükleer enerji tekrar önem ve öncelik kazanıyor. Petrol fiyatlarındaki artış, “nükleer enerji üretimi risk taşıyor olsa da, bu riskler göze alınmalıdır” görüşünü güçlendirdi.*

**A**BD Pennsylvania’da kurulu Three Mile Island atom santralinde yaşanan kazanın üzerinden 30 yıl, Çernobil felaketinden buyana ise 23 yıl geçti. Ancak şimdi nükleer enerji üretiminin taşıdığı riskler konunun uzmanlarını, iklim değişikliğinin yol açacağı küresel boyuttaki tehlikeden daha az kaygılandırıyor. Geçen yıl ortalarında petrolün varil fiyatının 147 dolara yükselmesi ile kendini ön plana çıkaran enerji temini güvenliği sorunu, “nükleer enerji üretimi risk taşıyor olsa da, bu riskler göze alınmalıdır” görüşünü güçlendirdi.

Aralık ayı içerisinde Kopenhag’da yapılan Konferansta da ayrıntılı bi-

çimde ele alındığı üzere çevreye zararlı gaz emisyonları küresel ısınmada en büyük rolü oynuyor ve bu emisyonların azaltılması için nükleer enerji kullanılması kaçınılmaz bir zorunluluk haline gelmiş durumda. Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı’nın (IAE) yaptığı hesaplamalara göre küresel ısınmanın kabul edilebilir düzeylerde tutulabilmesini teminen bugünkü nükleer enerji kapasitesinin 2050 yılına kadar beş katından fazla artırılması gerekiyor. Bu doğrultudaki görüş dünya genelinde de destek sağlamış gözüküyor ki, şu anda inşaat ve teklif aşamasındaki nükleer enerji santrallerinin sayısı, halen faaliyet halindeki 436 santralin iki

misline yaklaşıyor. Yapımı devam eden santrallerin sayısı ise bundan beş yıl öncesine ilişkin rakamın iki katını buluyor.

Dünyada kurulu nükleer enerji reaktörlerinde 2008 yılında toplam 2601 milyar kW/saat enerji üretilmiş olup 2009 yılı toplam uranyum gereksinimi 65 405 tona ulaşmıştır. Dünyada toplam elektrik enerjisi üretiminin yaklaşık yüzde 15’i nükleer reaktörlerde üretiliyor. Halen 30 civarında ülke nükleer enerji üretiyor ve önümüzdeki 10 yıl içinde 10-20 ülkenin daha bu ülkeler grubuna katılması bekleniliyor. Birleşmiş Milletler Örgütüne bağlı Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı’na göre 2010 – 2050 yıllarında

1400 yeni reaktör inşa edilebilir. Halen nükleer enerji üretimi kapasitesini genişletmek hususunda en hevesli ülke ise Çin. Günümüzde yapımı devam eden 53 nükleer enerji santralinden 16'sı Çin'de bulunuyor ve planlama ve teklif aşamasında olan 432 santralin 125'i ise bu ülkeye ait. Bu ülkeyi 44 reaktörle Rusya, 38 reaktörle Hindistan, 30 reaktör ile ABD ve 27 reaktörle Güney Afrika Cumhuriyeti izliyor. Aralarında Türkiye'nin de bulunduğu bazı ülkelerde ise siyasi destek yetersizliği, nükleer enerji üretimi planlarının hayata geçirilmesini yavaşlatıyor. Zira maliyeti 5 milyar doları aşan bir nükleer enerji santrali inşası için gerekli finansmanın temini ve güvenlik ve atık giderme alanında gerekli çerçeve düzenlemelerin yapılması için bu siyasi destek bir ön koşul oluşturuyor ve doğal olarak nükleer santral yapımcısı şirketler bu çapta ki bir projenin sorumluluğunu yalnız başlarına üstlenmekten kaçınıyorlar.

Son nükleer santralin işletmeye alınmasının üzerinden 13 yılın geçtiği ABD'nde nükleer enerji santrallerinin inşasının özendirilmesini amaçlayan ve vergi teşvikleri ile kredi garantisi içeren bir Yasa taslağı Kongreye sunulmuş bulunuyor. Nükleer enerji üretimine ağırlık verme konusunda en belirgin sinyaller Avrupa'dan geliyor 1986 yılında vuku bulan Çernobil atom santrali felaketi sonrasında İngiltere'de nükleer enerji santrali yapımı yasaklanmıştı, şimdilerde ise küresel ısınmanın hızının kesilmesi amacıyla nükleer enerji üretiminin artırılması tekrar gündeme alınmış durumda. İngiltere'de yetkililer hızlı biçimde 10 yeni nükleer santralin kurulacağını açıkladılar. Varolanlar dışında yeni bir santral kurmama konusunda katı politikalar oluşturmuş İsveç, Belçika ve İtalya gibi ülkeler dahi çevreye zararlı gaz salınımında bulunmamasının sağladığı faydanın, getirdiği radyoaktif atık giderme ve nükleer kirlenme gibi zararlarının çok üstünde olmasını dikkate alarak bu

politikalarını gevşettiler. Bu ülkelerden İtalya 4 yeni nükleer santral kurmayı planlıyor.

İspanya ve Almanya ise nükleer enerji santrallerini kapatmak yolunda daha evvelce almış oldukları karardan geri adım atmaya planlıyorlar, ancak her iki ülkede de hükümetler bu konuda yeterli ölçüde halk desteğini henüz sağlayamamış durumdadır.

Nükleer enerjiye karşı olanların gerekçe olarak ileri sürdükleri hususlardan birisi nükleer enerji üretiminde çok büyük bir artış sağlansa dahi bunun küresel düzeyde karbon gazı salınımı üzerinde çok düşük bir etkide bulunacak olması, diğeri ise getirdiği uluslararası güvenlik sorunu. Zira halen bir çok modern nükleer reaktörde kullanılan 'zenginleştirilmiş uranyum' çok daha güçlü biçimde atom bombası yapımında kullanılabilir. Geçtiğimiz son 20 -30 yıllık dönemde Hindistan, İsrail ve Pakistan 'barış için atom' programları çerçevesinde kendilerine sunulan

### Dünyanın Uranyum Gereksinimi En Yüksek 10 Ülkesi ve Yıllık Tüketimleri (2009 Yılı İtibariyle Ton Olarak)

Ülke	Tüketim	Ülke	Tüketim
A.B.D.	18 867	Fransa	10 569
Japonya	8 388	Rusya	3 537
Almanya	3 398	İngiltere	2 059
Çin	2 010	Ukrayna	1 977

malzeme ve teknolojileri atom bombası yapmak için kullandılar. Günümüzde ise İran'ın 'zenginleştirilmiş uranyum' üretimine geçme yolundaki ısrarlı çabaları ve tutumu özellikle komşuları ve batı dünyası için ciddi bir tehdit olarak algılanıyor.

Türkiye nükleer enerji teknolojisinin geliştirilmesi, gerekli altyapının oluşturulması ve nükleer enerji üretimi alanlarında görece olarak zaman kaybetmiş ve geri kalmış durumda bulunuyor. Financial Times gazetesinin 9 Eylül 2009 tarihli nüshasında 'Atom Üzerinde Bölünme' başlığı altında yer alan bir inceleme yazısı, Türkiye'nin yine başarısızlıkla sonlanan son nükleer reaktör ihalesini konu ederek başlıyor.

Yazının ilk iki cümlesi şöyle; "Vladimir Putin geçen ay Ankara'yı ziyaret ettiğinde Rusya başbakanının temel amacı, Türkiye'nin uzun yıllar boyunca kurduğu sivil nükleer güç geliştirme hayalini hayata geçirmek için nefes vermek idi." "Türkiye'nin Güney – Doğu sahilinde Akkuyu'da kurulması 1970'lerde planlanan ve şimdi bir Rusya – Türkiye konsorsiyumu tarafından geliştirilen reaktör, şimdi de fiyat üzerindeki görüş ayrılığı ile gecikiyor"

70'li yıllardan buyana hemen her on yılda bir konunun gündeme getirilip ihale açılmasına rağmen bugüne kadar bu alanda somut hiçbir gelişme sağlanamamış olması ülkemiz açısından üzüntü vericidir. Bilindiği gibi ihale aşamasında

sergilenen eksiklik ve aksaklıklar nedeniyle son ihaleye sadece bir teklif alınabilmiş ve fiyat başta olmak üzere alınan teklif yeterli bulunmamış ve sonunda ihale 14 ay süren bir süreçten sonra Danıştay tarafından iptal edilmiştir.

Daha önce bu alanda izlenmiş olan tutum ve sergilenen eksik ve yanlışların ciddi bir biçimde gözden geçirilmesi ve edinilen deneyimlerden istifade etmek suretiyle Türkiye'nin, nükleer enerji santral alanında teknoloji geliştirme ve sivil amaçlı üretim tesisine sahip olma yolundaki amacını gerçekleştirmek için, bu alandaki siyasi kararlılığını da yansıtacak biçimde daha fazla vakit geçirmeden faaliyete geçmesi gerekmektedir.



# 2009'da en çok kriz konuşuldu

*2009 yılında en çok ekonomik kriz konuşulurken, medyanın en çok ilgi gösterdiği kurumlar THY ve Turkcell, iş dünyasının en popüler yüzleri ise Arzuhan Doğan Yalçındağ ve Rahmi Koç oldu.*

**M**edya Takip Merkezi'nin, yıl boyunca her gün 1700'ü aşkın yayın organını tarayarak oluşturduğu rapor, ekonomi dünyasına damgasını vuran olay, kurum ve kişileri belirledi. Rapora göre, 2009 yılında en çok ekonomik kriz konuşulurken, medyanın en çok ilgi gösterdiği kurumlar THY ve Turkcell, iş dünyasının en popüler yüzleri ise Arzuhan Doğan Yalçındağ ve Rahmi Koç oldu.

MTM Genel Müdürü Halef Remzi Vayıs, ekonomik krizin yıl boyunca 253 bin 458 haberle, medyanın en çok işlediği konu başlığı olduğunu belirtti. Vayıs, ekonomik krize sadece yazılı basında değil, görsel basında da geniş bir şekilde yer verildiğini söyleyerek, yıl boyunca televizyon ekranlarında konuyla ilgili 2 bin 453 saat haber yapıldığını ifade etti.

Rapora göre, 2009'da ekonomi dünyasını en çok hareketlendiren bir diğer gelişme ise, IMF ve Dün-

ya Bankası'nın, İstanbul'da yaptığı yıllık toplantısıydı. Zaman zaman gerilen Türkiye-IMF ilişkileri, yıl boyunca medyanın yakın takibindeydi. Uzun süredir merakla beklenen 3G teknolojisinin Türkiye'de de hayata geçmesi, yılın en önemli gelişmelerinden biri olarak yer aldı. GSM operatörlerinin reklam kampanyaları, kamuoyu sözcülerinin açıklamaları ve sağladığı özelliklerle tüketicilerin de ilgisini kazanan 3G teknolojisi, yıl boyunca toplam 14 bin 519 haber ve yazıda yer aldı.

28 Ocak-1 Şubat 2009 arasında İsviçre'nin Davos kasabasında yapılan ve "son 40 yılın en önemli ekonomik zirvesi" olarak nitelendirilen Davos Zirvesi, yılın önemli gündem başlıklarından biriydi. Başkan Erdoğan'ın zirvedeki sert çıkışı ve "daha da Davos'a gelmem" sözleri, zirveye ilgiyi doruğa çıkardı. Konuyla ilgili olarak yıl toplamında 9 bin 772 haber yayınlandı.

Medya Takip Merkezi'nin, ekonomi dünyasının en çok konuşulan markalarını da araştırdığı rapora göre, yılın en medyatik markası Türk Hava Yolları oldu. Krize rağmen, en hızlı büyüyen ve Avrupa'nın en çok yolcu taşıyan dördüncü havayolu şirketi olan THY, medyada toplam 41 bin 783 haber ve yazıda yer aldı.

Yılın en çok haber olan ikinci markası, Turkcell'di. Değer yaratan iletişim şirketleri arasında uluslararası sıralamada yer alan Turkcell, kurumsal sosyal sorumluluk çalışmalarıyla da dikkatleri üzerine çekti. Turkcell yıl boyunca 26 bin 910 habere konu edildi.

Capital dergisi ile İngiliz marka değerlendirme şirketi Brand Finance işbirliğiyle yürütülen "Türkiye'nin En Değerli Markaları" araştırmasında, 2009 yılının birincisi seçilen Türk Telekom, medyanın yakın takibinde olan üçüncü markaydı. Türk Telekom, yıl boyunca 24 bin 322 haber ve yazıya konu oldu.



## Dünya Ekonomisi

# 2009'a küresel kriz damgasını vurdu

*Küresel ekonomik kriz sanayi üretiminde düşüş, ekonomilerde daralma, artan işsizlikle birlikte ülkelerin borçlarının ve bütçe açıklarının katlanmasına da yol açtı.*

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Fitch'in, Yunanistan'ın kredi notunu "A-"den "BBB+" seviyesine indirerek, görünümün de "olumsuz" olduğunu açıklamasıyla bir anda gözler Avro Bölgesi üyesi Yunanistan'ın üzerine çevrildi. Yunanistan Maliye Bakan Yardımcısı Filippos Şahinidis, ülkesinin borcunun modern Yunanistan tarihinin en yüksek olan 300 milyar avroya çıktığını bildirdi. Şahinidis'e göre, Yunanistan'ın bütçe açığı 16 yılın en yüksek seviyesinde bulunuyor. Avro Bölgesi'nde en fazla borca sahip Yunanistan'ın bütçe açığı bu yıl gayri safi yurtiçi hasılanın yüzde 12,7'sine ulaşırken, kamu borçlarının gelecek yıl gayri safi yurtiçi

hasılanın yüzde 125'ine çıkacağı tahmin ediliyor.

Yunanistan Başbakanı Yorgo Papandreu, "ülkesinin borç batağına saplanması tehlikesiyle karşı karşıya bulunduğunu, durumun açık ve Yunanistan'ın egemenlik haklarıyla" ilgili olduğunu vurgulayarak, Yunanistan'ın içinde bulunduğu durumun vahametini açıkça dile getirdi.

Dubai'nin 25 Kasım'da uluslararası kredi kuruluşlarından, hükümeti bağlı Dubai World şirketinin 59 milyar dolar tutarındaki borcunun 26 milyar dolarlık kısmının ödenmesinin ertelenmesini istemesi, finansal kriz korkularını canlandırdı. Asya ve Avrupa borsaları ciddi kayıplar verdi. Dubai

World'un 26 milyar dolarlık borç yapılandırma planı, krizin yayılma kaygılarını yatıştırdı. Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) Merkez Bankası'nın yerli ve yabancı bankalara ek kredi desteği açıklaması da piyasaların sakinleşmesinde etkili oldu.

BAE'nin petrol zengini Abu Dabi, zor durumdaki komşusu Dubai'ye kısa vadeli borç ödemelerinde yardımcı olmak amacıyla 10 milyar dolar verirken, bu paranın 4 milyar 100 milyon dolarlık kısmının Dubai World'a bağlı Nakeel şirketinin vadesi gelen borcu için kullanılması kararlaştırıldı.

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Standard & Poor's (S&P), İspanya'nın not görünümü-

münü durağandan negatife çekti. S&P, İspanya'nın "AA+" olan uzun dönem ve "A-1" olan kısa dönem kredi notlarını ise teyit etti. Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Moody's, mevcut kredi notlarını tehlikeye düşürmemek için ABD ve İngiltere'nin kısa süre içinde kamu borçlarını düzene sokması gerektiğini bildirdi.

IMF de hükümet harcamaları konusunda uyarılarda bulunarak, 2014 yılında G-20 üyesi ülkelerin kamu borçlarının yıllık milli gelirlerinin yüzde 118'ine ulaşacağına işaret etti.

Küresel ekonomik krizde endişe verici konulardan biri de ülkelerin kendi ekonomilerini ve sanayilerini desteklemesi için korumacılığa yönelmesi, bunun da resesyonu derinleştireceği korkusuydu. Ülkelerin kendi sanayilerini destekleme önlemleri korumacılık eleştirileriyle karşılaşırken, bu bazı ülkelerin önlemler almasını engellemeyemedi.

ABD hükümetinin Şubat ayında kabul ettiği 787 milyar dolarlık ekonomiyi teşvik paketi, firmaların ABD çeliği ve diğer ABD yapımı malları kullanmasını öneren maddesi nedeniyle eleştirildi. ABD yönetimi GM ve Chrysler'a kredi desteğinde bulundu. Arjantin otomotiv parçaları, tekstil, televizyon, oyuncak, ayakkabı ve deri mallarına lisans şartı koyarken, İngiltere'de enerji alanında çalışan işçiler, ücretleri düşürdükleri gerekçesiyle diğer AB ülkele-

rinden gelen işçilerin çalıştırılmasıyla ilgili İngiltere'de protesto gösterileri düzenledi. İngiltere, otomotiv sektörüne kredi vereceğini açıkladı.

Çin, piyasalarına girişi engellediği ya da para birimi yuanın değerini düşük tutmak dahil ihracatçılarına haksız biçimde yardım ettiği gibi şikayetlerin hedefi oldu. İrlanda'dan domuz eti, Belçika'dan çikolata, İtalya'dan konyak, İngiltere'den sos, Hollanda'dan yumurta ve İspanya'da süt ürünleri ithalatını yasaklayan Çin Ticaret Bakanlığı, Coca Cola firmasının, Çin'in en büyük meyve suyu şirketlerinden biri olan Hu-yuan firmasını 2,4 milyar dolara satın alma teklifini, rekabet kuralları ve tekelleşmeyi önlemek gerekçesiyle reddetti. Böylece yabancı bir şirketin, Çin'deki en büyük yabancı kaynaklı satın alma operasyonu engellendi. Karar, Çin'de ekonomide ulusalcılığın yükseldiği kaygılarını artırdı.

Avrupa Birliği, Çin malı vida, civata, mum ve çelik tel ürünlere anti-damping uygulaması başlattı. Süt ürünleri için ihracatta sübvansiyon uygulamasına geri döndü. ABD'den ithal edilen biyodizel için anti-damping vergisi koydu. Fransa, zor durumdaki Peugeot-Citroen ve Renault otomotiv şirketlerine 3'er milyar avroluk yardımdan yararlanabilmeleri için üretimlerini Fransa'da yapmaları koşulunu getirdi. Hindistan ithal edilen çelik ürünlerdeki gümrük

vergisini yükseltti. Kamu güvenliğini gerekçe göstererek, Çin'den oyuncak ithaline 6 ay yasak getirdi.

Endonezya, yaklaşık 4 milyon olan kamu personeline ayakkabıdan ağır makinelere kadar yerli ürünleri kullanma zorunluluğu getirmeyi hedefledi. Elektronik, konfeksiyon ürünleri, oyuncaklar, ayakkabılar ve gıda ürünleri gibi bazı ithal ürünlerin giriş noktaları olan havaalanı ve limanların sayısını sınırladı. İtalya, otomotiv sanayi için 1,7 milyar dolarlık paket açıkladı. Bu çerçevede, otomotiv üreticileri İtalya'daki fabrikalarını muhafaza edecek. Malezya, vatandaşlarını işsizlikten korumak için fabrikalar, mağazalar ve restoranlarda yabancıların çalıştırılmasını yasakladı.

ABD'nin Meksika yapımı kamyonların otoyollarda kullanılmasını engellemesinin ardından, Meksika da ABD'den ithal edilen 90 tarım ve mamul maddeye uygulanan gümrük tarifelerini yükseltti. Rusya, zor durumdaki otomobil sanayini korumak için kullanılmış ithal otomobillerdeki vergiyi artırdı. Yerli üreticileri korumak için 15 Şubat-15 Mayıs 2009 tarihleri arasında ithal edilen pirincin tona 160 avro ithalat tarifesi koydu. Ekvador, tereyağ, hindi, mobil telefonlar, gözlükler, inşaat malzemeleri ve ulaşım ekipmanlarının da içinde olduğu 940 ürünün gümrük tarifelerini artırdı.

Dünya Ticaret Örgütü (WTO)

Başkanı Pascal Lamy, bu yılın başından bu yana korumacılığa doğru "önemli bir kayma" olduğunu, bunun küresel ekonomik düzelmeyi engelleyeceğini bildirdi.

Dünyanın en büyük ekonomisi bu yılın ilk çeyreğinde yıllık bazda yüzde 5,5, ikinci çeyrekte yüzde 0,7 daraldıktan sonra, üçüncü çeyrekte ise yüzde 2,8 büyüme gösterdi. Dünyanın ikinci büyük ekonomisi Japonya ise ilk çeyrekte, bir önceki çeyreğe göre yüzde 4 oranında daralırken, ikinci çeyrekte yüzde 0,9, üçüncü çeyrekte yüzde 0,3 büyüme kaydetti.

Avrupa'nın en büyük ekonomisi Almanya, 2008 yılının son çeyreğine göre bu yılın ilk çeyreğinde yüzde 3,8 küçüldü. Fransa ekonomisi de bu yılın ilk çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 1,2 daraldı. Alman ekonomisi, yılın ikinci çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 0,4 oranında, Fransa'da aynı çeyrekte yüzde 0,3 oranında büyüdü. Bu iki ülke ikinci çeyrekte resesyondan çıktı. Alman ekonomisi üçüncü çeyrekte yüzde 0,7, Fransa ekonomisi yüzde 0,3 büyüdü. İngiltere ekonomisi bu yılın ilk çeyreğinde, geçen yılın son çeyreğine göre yüzde 2,4 daraldı. Ülkede ekonomi ise yılın ikinci çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre, yüzde 0,6 daraldı. İngiltere ekonomisi üçüncü çeyrekte de yüzde 0,4 daralarak, umutlara rağmen resesyondan çıkamadı. Böylece İngiliz ekonomisi 6 çeyrektir üst üste daraldı.

AB'de ortak para kullanan 16 ülkenin dahil olduğu Avro Bölgesi yılın ilk çeyreğinde geçen yılın son çeyreğine göre yüzde 2,5, ikinci çeyrekte 2009'un ilk çeyreğine göre yüzde 0,2 daraldıktan sonra yılın üçüncü çeyreğinde, bir önceki çeyreğe göre yüzde 0,4 büyüyerek durgunluktan çıktı.

Avrupa ve ABD ekonomilerinin tersine küresel ekonomik krizden çıkışa Asya ülkeleri öncülük etti. Çin ve Hindistan gibi gelişmekte olan ülkeler her ne kadar geçen yıla göre büyüme hızları azalsa da ekonomileri daralmayan iki büyük ekonomi oldu.

ABD ve Japonya'dan sonra dünyanın üçüncü büyük ekonomisi olan Çin, yılın ilk çeyreğinde yıllık bazda yüzde 6,1, ikinci çeyreğinde yüzde 7,9 ve üçüncü çeyreğinde yüzde 8,9 büyüdü. Asya'nın üçüncü büyük ekonomisi Hindistan bu yıl Ocak-Mart döneminde yıllık bazda yüzde 5,8, Nisan-Haziran döneminde yüzde 6,1 ve Temmuz-eylül döneminde de yüzde 7,9 büyüme sağladı.

Uluslararası Para Fonu'na (IMF) göre, küresel ekonomik kriz nedeniyle dünyanın en büyük ekonomisi ABD'nin gayri safi yurtiçi hasılası (GSYH) milli geliri bu yıl 175 milyar 224 milyon dolar azalarak, 14 trilyon 266 milyar 201 milyon dolara gerileyecek. Krizin etkileri en fazla İngiltere ve Almanya'da görülecek.

İngiltere'nin milli geliri 2009 yılında 482 milyar dolar düşerek, 2

trilyon 198 milyar 163 milyon dolara, Almanya'nın milli geliri ise 438 milyar dolar azalarak, 3 trilyon 235 milyar 463 milyon dolara düşecek. Bu yıl ayrıca, Fransa'nın milli geliri 232 milyar dolar düşerek, 2 trilyon 634 milyar 817 milyon dolara, İtalya'nın milli geliri 224 milyar dolar azalarak, 2 trilyon 89 milyar 555 milyon dolara, İspanya'nın milli geliri 163 milyar dolar gerileyerek, 1 trilyon 438 milyar 356 milyon dolara inecek.

Hollanda, Belçika ve İsviçre'nin milli gelirleri ise bu yıl sırasıyla 87 milyar dolar, 22 milyar dolar ve 16 milyar dolar gerileyecek. Bu yıl sonu itibariyle Rusya'nın GSYH'si 422 milyar dolar, Brezilya'nın 91 milyar dolar, Kanada'nın 180 milyar dolar, Avustralya'nın 93 milyar dolar, Meksika'nın 222 milyar dolar ve Güney Kore'nin 129 milyar dolar azalacak. Krize rağmen Çin, Japonya ve Hindistan'ın milli gelirleri sırasıyla 430, 138 ve 36 milyar dolar artacak. Buna göre, bu yıl sonunda Çin'in milli geliri 4 trilyon 757 milyar 743 milyon dolara, Japonya'nın milli geliri 5 trilyon 48 milyar 634 milyon dolara ve Hindistan'ın milli geliri 1 trilyon 242 milyar 641 milyon dolara çıkacak. Çin, 2010 yılında Japonya'yı geçerek dünyanın ikinci büyük ekonomisi unvanını Japonya'nın elinden alacak. Çin'in, 2010 yılında milli geliri 5 trilyon 263 milyon dolar, Japonya'nın ise 5 trilyon 187 milyon dolar olacak.

# Yıllık TÜFE:6,53 - ÜFE: 5,93

Aralık ayında Üretici Fiyatları Genel Endeksinde bir önceki aya göre yüzde 0,66, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 5,93, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 5,93 ve oniki aylık ortalamalara göre yüzde 1,23 artış gerçekleştirdi. Aylık değişim tarım sektöründe yüzde 1,90, sanayi sektöründe ise yüzde 0,36 olarak gerçekleşti. ÜFE sonuçları sanayinin alt sektörleri bazında değerlendirildiğinde en yüksek aylık artış yüzde 10,27 ile ham petrol ve doğal gaz çıkarımı alt sektöründe yaşandı. 768 maddeden 362 maddenin ortalama fiyatlarında artış gerçekleşti.

Aralık ayında Tüketici Fiyatları Genel Endeksi bir önceki aya göre yüzde 0,53, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 6,53, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 6,53 ve oniki aylık ortalamalara göre yüzde 6,25 artış gerçekleştirdi. Ana harcama grupları itibarıyla bir ay önceye göre en yüksek artış yüzde 2,22 ile gıda ve alkolsüz içecekler grubunda yaşandı Bir önceki yılın aynı ayına göre TÜFE'de en yüksek artış ise yüzde 20,91 ile alkollü içecekler ve tütün grubunda oluştu. Endeksteki 449 maddeden 223 maddenin ortalama fiyatlarında artış yaşandı.

ÜFE	ARALIK 2009 (2003=100)	ARALIK 2008 (2003=100)
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	0,66	-3,54
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	5,93	8,11
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	5,93	8,11
12 aylık ortalamalara göre değişim oranı(%)	1,23	12,72

TÜFE	ARALIK 2009 (2003=100)	ARALIK 2008 (2003=100)
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	0,53	-0,41
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	6,53	10,06
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	6,53	10,06
12 aylık ortalamalara göre değişim oranı(%)	6,25	10,44

		2009											
		Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
ÜFE	Bir önceki aya göre değişim	0,23	1,17	0,29	0,65	-0,05	0,94	-0,71	0,42	0,62	0,28	1,29	0,66
	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim	0,23	1,40	1,70	2,35	2,30	3,27	2,54	2,97	3,60	3,90	5,24	5,93
TÜFE	Bir önceki aya göre değişim	0,29	-0,34	1,10	0,02	0,64	0,11	0,25	-0,30	0,39	2,41	1,27	0,53
	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim	0,29	-0,06	1,05	1,07	1,71	1,83	2,08	1,78	2,18	4,64	5,96	6,53

## Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri

Bütçe Gelirleri Kümülatif Gerçekleşmeleri	Ocak - Kasım (Milyon YTL)			2009 Yılı Bütçe Hedefi
	2008	2009	Artış (yüzde)	
Genel Bütçe Gelirleri	189.248	187.343	-0.48	242.957
Vergi Gelirleri	156.073	154.247	-1.16	202.089
Gelir, Kar ve Ser. Kazanç üzerinden Alınan Vergiler	51.507	51.374	-0.25	65.401
Gelir Vergisi	34.901	33.724	-3.37	45.253
Gelir Vergisi Tevkifatı	31.768	30.473	-4.07	
Kurumlar Vergisi	16.606	17.650	6.28	20.148
KVK Göre Alınan Geçici Vergi	15.922	17.042	7.03	
Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler	3.946	4.412	11.8	4.822
Motorlu Taşıtlar Vergisi	3.819	4.280	12.0	4.700
Dahilde Mal ve Hizmetlerden Alınan Vergiler	61.916	64.806	4.66	79.065
Dahilde Alınan KDV	15.487	17.256	11.4	19.974
Özel Tüketim Vergisi	38.512	39.519	2.61	49.376
Banka ve Sigorta Muameleleri Vergileri	3.383	3.747	10.7	4.100
Dış Ticarettten Alınan Vergiler	30.461	25.369	-16.7	42.053
İthalde Alınan KDV	27.866	23.134	-16.9	38.500
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	6.939	9.318	34.2	7.362
<b>Harcamalar</b>	<b>202.030</b>	<b>239.542</b>	<b>18.5</b>	<b>259.156</b>

## EKONOMİK VERİLER

	2008	2007	2006	2005	2004	2003
GSYH (Cari fiyatlarla milyon YTL)	950.144	843.178	758.391	648.932	559.033	454.781
GSYH (milyon/dolar)	741.792	658.786	526.429	481.497	390.387	304.901
GSYH (Değişim Hızı sabit fiyatlarla %)	1.1	4.7	6.9	8.4	9.4	5.3
Kişi başına GSMH (ABD Doları)	10.436	9.33	6.477	5.008	4.172	3.383
Sanayi Üretim Endeksi (2005=100)	114.3	115.3	107.8	100		
Toplam İhracat (milyon/dolar)	131.966	107.272	85.535	73.476	63.167	47.253
Toplam İthalat (milyon/dolar)	201.960	170.062	139.576	116.774	97.540	69.340
Dış Ticaret Dengesi (milyon/dolar)	-69.994	-62.791	-54.041	-43.298	-34.373	-22.087
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı %	65.3	63.1	61.3	62.9	64.8	68.1
İşsizlik Oranı (%)	13.6	10.6	9.9	10.3	10.3	10.5
Kamu Net Borç Stoku (milyon YTL)	271.460	248.312	258.191	270.275	274.195	250.593
İç Borç Stoku (milyon YTL)	261.000	255.310	251.470	244.782	224.483	194.387
Dış Borç Stoku (milyon/dolar)	150.766	133.452	108.322	98.815	102.938	96.214
Merkezi Yönetim Borç Stoku (milyon YTL)	348.180	333.485	345.050	331.520	316.528	282.807
Cari İşlemler Dengesi (milyon/dolar)	-41.416	-38.219	-32.051	-22.088	-14.431	-8.036

(Bin YTL)	2009		2008		2007
	11 Aralık	4 Aralık	27 Aralık	12 Aralık	28 Aralık
Emisyon	38.196.123	38.839.002	33.618.253	36.868.762	27.943.811
Para Arzı					
- M1	98.873.130	97.539.073	87.960.878	87.170.400	77.674.822
- M2	480.676.507	476.480.253	430.776.685	434.048.100	345.028.428
- M3	509.020.934	505.077.165	458.023.586	459.681.256	370.077.665
Yurtiçi Kaynaklı TL Mevduat	293.905.420	287.949.546	255.567.365	261.529.359	209.845.693
- Vadeli Tasarruf	194.125.248	193.329.195	174.913.900	183.078.470	144.025.106
- Vadesiz Tasarruf	18.892.109	18.881.938	16.271.187	16.270.463	13.502.656
- Vadeli Ticari	46.951.921	45.524.916	37.983.286	38.626.364	27.046.729
- Vadesiz Ticari	14.215.423	12.413.524	12.169.194	10.847.846	13.150.172
- Resmi Mevduat	19.720.719	17.799.973	14.229.798	12.706.216	12.121.030
Kredi Stoku	298.946.376	296.621.904	285.862.290	279.461.014	222.832.596
- Tüm Banka Kredileri	298.946.376	296.621.904	285.862.290	279.461.014	222.832.596
- M.B. Kredileri	0	0	0	0	0
Bank. El. Tah. ve Bono	235.459.828	232.818.962	169.181.715	172.596.398	148.075.355

# Mevzuat Değişiklikleri

- 01.12.2009** - Sermaye Şirketlerinin Genel Kurul Toplantıları ve Bu Toplantılarda Bulunacak Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Komiserleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Gümrük Vergisi Askıya Alınması ve Avrupa Birliği Tarafından Tarife Kontenjanı Açılması Planlanan Ürünlerle İlişkin Tebliğ (İthalat: 2009/22)
- 03.12.2009** - Aracı Kurumlar Tarafından Yatırılan Teminatların Kullanım Esasları Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: V, No: 114)
- 05.12.2009** - Ücret, Prim, İkramiye ve Bu Nitelikteki Her Türü İstihkakın Bankalar Aracılığıyla Ödenmesine Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmelik
- Katma Değer Vergisi Genel Tebliği (Seri No: 113)
- 11.12.2009** - 4077 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 25 inci Maddesine Göre 2010 Yılında Uygulanacak Olan İdari Para Cezalarına İlişkin Tebliğ (No: TRKGM-2009/2)
- 4077 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 22 nci ve Tüketici Sorunları Hakem Heyetleri Yönetmeliğinin 5 inci Maddelerinde Yer Alan Parasal Sınırların Artırılmasına İlişkin Tebliğ (No: TRKGM-2009/3)
- Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- Katılım Bankalarının Uygulanacak Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- 17.12.2009** - 2009/15635 Türkiye Değerleme Uzmanları Birliği Statüsünün Yürürlüğe Konulması Hakkında Karar
- 19.12.2009** - Seri: I, No: 26 Sayılı Hisse Senetlerinin Kurul Kaydına Alınmasına ve Satışına İlişkin Esaslar Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: I, No: 37)
- Seri: I, No: 36 Sayılı Oydan Yoksun Paylara İlişkin Esaslar Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: I, No: 38)
- Seri: I, No: 31 Sayılı Birleşme İşlemlerine İlişkin Esaslar Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: I, No: 39)
- Seri: III, No: 10 Sayılı Katılma İntifa Senetleri İhracına İlişkin Esaslar Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: III, No: 39)
- Seri: III, No: 19 Sayılı Gayrimenkul Sertifikalarının Kurul Kaydına Alınmasına İlişkin Esaslar Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: III, No: 40)
- Seri: III, No: 27 Sayılı Kâr ve Zarar Ortaklığı Belgelerinin Kurul Kaydına Alınmasına İlişkin Esaslar Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: III, No: 41)
- Seri: VI, No: 4 Sayılı Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: VI, No: 25)
- Kredi Kartı İşlemlerinde Uygulanacak Azami Faiz Oranları Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2009/9)
- Uluslararası Banka Hesap Numarası Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2009/10)
- 20.12.2009** - 5941 Çek Kanunu
- 26.12.2009** - Anonim ve Limited Şirketlerin Sermayelerini Yeni Asgari Miktarlara Yükseltme Sürelerinin Uzatılmasına İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (İçticaret: 2009/3)

- 29.12.2009** - 2009/15685 Bazı Mallara Uygulanacak Tütün Fonu Tutarlarının Belirlenmesine Dair Karar
- 2009/15686 İhracat, İhracat Sayılan Satış ve Teslimler ile Döviz Kazandırıcı Hizmet ve Faaliyetlerde Vergi, Resim ve Harç İstisnası Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar
- 2009/15687 Ticari İthalat Maksadı Dışında Yurt Dışından Getirilecek Renkli Televizyon, Siyah-Beyaz Televizyon, Radyo, Video, Televizyon Uydu Alıcıları, Birleşik Cihazlar ile Bunların Dışında Kalan Radyo Televizyon Yayını Almaya Yarayan Her Türlü Cihazlar İçin Bir Defaya Mahsus ve 2010 Yılı İçin Geçerli Olmak Üzere Belirtilen Ücretlerin Alınması Hakkında Karar
- 2009/15688 Tarım Sigortaları Havuzu Tarafından Kapsama Alınacak Riskler, Ürünler ve Bölgeler ile Prim Desteği Oranlarına İlişkin Karar
- 2009/15713 5346 Sayılı Kanunun 6 ncı Maddesine Göre, 31/12/2011 Tarihinden Önce İşletmeye Giren Tesisleri Kapsamakta Olan Uygulama Süresinin 2 Yıl Uzatılması Hakkında Karar
- Özel İletişim Vergisi Genel Tebliği (Seri No: 6)
- Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği (Seri No: 38)
- Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu Genel Tebliği (Seri No: 41)
- Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No: 273)
- Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 393)
- 31.12.2009** - 2009/15725 Motorlu Taşıtlar Vergisi Tutarları, Bazı Mallara Uygulanan Özel Tüketim Vergisi Oranları, Maktu ve Agari Maktu Vergi Tutarları ile Harçlar ve Damga Vergisi Nispet ve Tutarlarının Belirlenmesine İlişkin Karar
- Değerli Kağıtlar Kanunu Genel Tebliği (Sayı: 2009-3)
- Motorlu Taşıtlar Vergisi Genel Tebliği (Seri No: 34)
- Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliği (Seri No: 53)
- Harçlar Kanunu Genel Tebliği (Seri No: 60)
- Harçlar Kanunu Genel Tebliği (Seri No: 61)
- Asgari Ücret Tespit Komisyonununun 29/12/2009 Tarihli ve 2009/1 Sayılı Kararı
- 4. Mükerrer-** Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 42)
- Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının İlk Uygulamasına İlişkin Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 1) Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 168)
- Hisse Bazlı Ödemelere İlişkin Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 2) Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 169)
- Faaliyet Bölümlerine İlişkin Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 8) Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 170)
- Finansal Araçlar: Sunuma İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 32) Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 171)
- 5. Mükerrer-** Motorlu Taşıtlar Vergisi Genel Tebliği Seri No: 35
- Milli Emlak Genel Tebliği (Sıra No: 325)



## Aralık 2009 Kronoloji

**01 Aralık** Darbe hazırlığı yaptığı iddia edilen eski Kara Kuvvetleri Komutanı Aytaç Yalman, eski Deniz Kuvvetleri Komutanı Özden Örnek ve eski Hava Kuvvetleri Komutanı İbrahim Fırtına Ergenekon savcılar tarafından ifadeye çağrıldı.

**02 Aralık** ABD, Afganistan'da çatışma bölgelerinde görevlendirmek için Türkiye'den ek asker istedi.

**03 Aralık** Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Fitch, Türkiye'nin uzun vadeli döviz notunu iki basamak artırarak BB+ yaptı.

**04 Aralık** Eczane raflarındaki ilaçların fiyatları düşerken yükün kendi sırtlarına yüklediğini söyleyen eczacılar kepenk kapattı.

**05 Aralık** Eski Kara, Hava ve Deniz Kuvvetleri Komutanları Aytaç Yalman, İbrahim Fırtına ve Özden Örnek Ergenekon savcılarında ifade verdi, mahkemeye sevk edilmeden serbest bırakıldı.

**06 Aralık** İmralı'daki koşulları protesto amacıyla düzenlenen gösterilerde olaylar çıktı, 1 kişi öldü.

**07 Aralık** Tokat Reşadiye'de PKK'nın pusuya düşürdüğü 7 asker şehit oldu.

**08 Aralık** Irak'ın başkenti Bağdat'ta beş ayrı yerdeki saldırılarda 127 kişi öldü, 450 kişi yaralandı.

**09 Aralık** ABD Büyükelçisi Nabi Şensoy, Beyaz Saray'daki Obama-Erdoğan görüşmesinin ardından istifaya etti.

**10 Aralık** TÜİK, Türk ekonomisinin yılın üçüncü çeyreğinde yüzde 3.3 küçüldüğünü açıkladı. Yılın ilk dokuz ayında küçülme yüzde 8.4 oldu.

**11 Aralık** Anayasa Mahkemesi, Demokratik Toplum Partisi'nin kapatılması istemiyle açılan davada oy birliği ile kapatılmasına karar verdi.

**12 Aralık** DTP Genel Başkanı Ahmet Türk kapatma kararı üzerine 19 DTP milletvekilinin Meclis'ten çekildiğini açıkladı.

**13 Aralık** Anayasa Mahkemesi'nin kapatma kararını protesto eden ve çevredeki camları kıran gruba bölgedeki vatandaşlar silah, bıçak ve sopalarla saldırdı.

**14 Aralık** Domuz gribinden ölenlerin sayısı 4 günde 62 artarak 415'e yükseldi.

**15 Aralık** Muş Bulanık'ta DTP'nin kapatılmasını protesto edenler, kepenk açan esnafa saldırdı. Dükkanı yakılmak istenen bir manifaturacı kalabalığa ateş açtı, 2 kişi öldü, 7 kişi yaralandı.

**16 Aralık** Sosyal Güvenlik Kurumu fiyat uygulamasına karşı kepenk kapatan eczanelerle ilaç alım protokolünü feshetti.

**17 Aralık** Polis Ankara'da üç gündür eylem yapan Tekel işçilerine biber gazıyla müdahale etti, gazdan milletvekilleri de etkilendi.

**18 Aralık** Kapatılan DTP'nin vekilleri, Meclis çatısı altında kalmaya karar verdi. 19 vekil Barış ve Demokrasi Partisi'ne geçerek yeni grubu oluşturacak.

**19 Aralık** Birleşmiş Milletler iklim zirvesi, bağlayıcı olmayan bir anlaşma metninin kabul edilmesiyle sona erdi.

**20 Aralık** Amirallere suikast soruşturmasında, 2. kez tutuklama kararı çıkarılan Deniz Yarbay Ali Tatar, tabancısıyla kendini vurarak intihar etti.

**21 Aralık** Türkiye ile AB arasında çevre faslı müzakereye açıldı.

**22 Aralık** İşsizlik oranının en yüksek olduğu il yüzde 29.8'le Şırnak oldu.

**23 Aralık** Kurban bağışısı kesim ihalelerinde yolsuzluk yapıldığı iddiasıyla 8 ilde başlatılan operasyonlarda gözaltına alınarak adliyeye sevk edilen 31 kişiden 20'si tutuklandı.

**24 Aralık** Siirt, Batman, Kızıltepe, Cizre ve Sun belediye başkanlarında aralarında olduğu 33 kişi, PKK'nın sivil yapılanmasında yer aldıkları iddiası ile gözaltına alındı.

**25 Aralık** İki savcı, Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç'ı takip ettiği ileri sürülen iki subayın Özel Kuvvetler'deki bürolarında arama yaptı.

**26 Aralık** Özel Kuvvetler, 16 saat arayla iki kez savcılar tarafından basıldı, bir komutan dahil, 8 asker gözaltına alındı.

**27 Aralık** Başbakan Erdoğan, ABD'de olduğu gibi ilaçların süpermarket ve marketlerde satılması için çalışma başlattıklarını söyledi.

**28 Aralık** İran'da muhalefetin düzenlediği gösterilerde 15'ten fazla kişinin öldüğü açıklandı.

**29 Aralık** Arınç'a suikast iddiasıyla başlayan olaydan dolayı gözaltına alınan askerler mahkeme tarafından serbest bırakıldı.

**30 Aralık** Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi kapatılan 5 DTP milletvekili için ifadelerini almak için zorla getirilme kararı verdi.

**31 Aralık** Hükümet 2010 yılında bütçe hedeflerini tutturabilmek için bir çok vergi oranında artışa gitti.